

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

David Šutko

**Neplatnost, nicotnost a neúčinnost usnesení valné
hromady a dalších orgánů kapitálové obchodní
společnosti**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 17. července 2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 123.872 znaků včetně mezer.

David Šutko

V Praze dne 17. července 2018

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Petru Čechovi, LL.M. Ph.D. za maximální vstřícnost, ochotu a cenné podněty, které mi v rámci konzultací poskytl.

Dále bych chtěl poděkovat mé rodině za podporu, kterou mi po dobu mého studia poskytovala. Speciální poděkování poté náleží Mgr. Ondřejovi Andělovi.

Obsah

Úvod.....	1
1. Stručný popis valné hromady kapitálových společností v průběhu existence Československé republiky a České republiky.....	3
1.1. Vývoj do roku 1945	3
1.2. Charakter usnesení valné hromady kapitálových společností	5
1.2.1. Vymezení užívaného pojmosloví	5
1.2.2. Právní povaha usnesení valné hromady	6
1.2.3. Vůle projevená v usnesení valné hromady.....	9
1.2.4. Závěr	12
2. Válná hromada a vady usnesení valných hromad kapitálových společností	13
2.1. Teoretické vymezení valné hromady kapitálových společností.....	13
2.2. Obecně o zákonné úpravě nicotnosti a soudním přezkumu usnesení valné hromady	15
2.3. Obecně o zákonné úpravě neplatnosti usnesení valné hromady	18
2.4. Obsahové vady usnesení valné hromady	22
2.4.1. Primární rozlišení	22
2.4.2. Dobré mravy.....	23
2.4.3. Usnesení valné hromady v rozporu s dobrými mravy.....	25
2.4.4. Rozpor s dobrými mravy v historii a sousedních právních řádech..	34
2.5. Protest	36
Závěr.....	44
Seznam použitých zdrojů.....	46

Úvod

Od nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník¹, zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)² a dalších doprovodných právních předpisů spojených s rekodifikací soukromého práva³ uplynuly již více jak čtyři roky. Problematika neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností⁴ byla touto novelizací do větší či menší míry ovlivněna taktéž. S odstupem několika let od nabytí účinnosti výše uvedených právních předpisů se jeví jako vhodné učinit hlubší analýzu ohledně aktuální platné právní úpravy neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností.

Jak vyplývá z předchozího odstavce, obsahem této diplomové práce bude otázka neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností, a to s důrazem na vybrané okruhy této problematiky, zejména otázku rozporu usnesení valné hromady s dobrými mravy a požadavku na podání protestu proti usnesení valné hromady. Výše uvedené oblasti jsem si vybral z důvodu jejich logické ucelenosti, a dále i s ohledem na jejich stálou aktuálnost jak v právní teorii tak právní praxi, což se budu snažit doložit v jednotlivých kapitolách této diplomové práce. Mým cílem je podat ucelený pohled na vybraný okruh právních institutů vázajících se k neplatnosti valné hromady kapitálových společností, a to s přihlédnutím k jejich historickému vývoji a významu, posouzení aktuálních závěrů právní teorie a úvahy *de lege ferenda* nad dalším vývojem problematiky neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností, jehož směrem by se níže rozebíraná problematika mohla nebo měla podle mého názoru ubírat.

První část diplomové práce bude zaměřena zejména na stručné vyličení historického vývoje a významu neplatnosti usnesení valné hromady, charakteru usnesení valné hromady kapitálových společností po rekodifikaci soukromého práva, jejímu významu a úloze, kterou valná hromada má během existence společnosti s ručením omezeným a/nebo akciové společnosti, a závěrem by mělo být zhodnocení, zdali uváděné formulační a obsahové změny

¹ Dále jako „občanský zákoník“.

² Dále jako „zákon o obchodních korporacích“.

³ Rekodifikací soukromého práva se pro účely této diplomové práce rozumí právní předpisy České republiky platné a účinné od 1. ledna 2012.

⁴ V následujícím textu je pojem „kapitálové společnosti“ používán jako souhrnné označení pro společnost s ručením omezeným a akciovou společnost. Jsem toho názoru, přestože společnost s ručením omezeným vykazuje určité prvky osobních společností, že v otázce neplatnosti usnesení valné hromady činit se tyto odlišnosti neprojevují, a když, tak pouze minimálně, a je tedy z tohoto důvodu možné používat označení „kapitálové společnosti“.

provedené v rámci rekodifikace soukromého práva dopadají, tj. zda a případně jak mění institut neplatnosti valné hromady kapitálových společností.

Jedním z těžišť této práce by měla být kapitola druhá, v níž se pokusím rozebrat některé konkrétní důvody vedoucí k neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností, relevantní judikaturu (současnou i historickou), interpretační problémy vyplývající ze zákonné úpravy týkající se neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností, přístup jiných právních řádů k neplatnosti usnesení valné hromady. Dílčím závěrem by mělo být zhodnocení změn, které zákon o obchodních korporacích a občanský zákoník přinesly, a to zejména se zaměřením na vybrané otázky týkající se neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností se zaměřením na výše uvedené okruhy.

V závěru této diplomové práce se pokusím porovnat požadavky tuzemské právní úpravy na některé aspekty neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností s nároky německého právního řádu, jenž tento institut včetně protestu obsahuje již z dob historických, což rezultuje v bohatou teoretickou i judikatorní základnu pro posouzení výše zmiňované problematiky.

Mým cílem je za použití komparativní, historické a teleologické analýzy v první řadě poukázat na interpretační složitosti spojené se samotným posouzením a interpretací rozporu usnesení valné hromady s dobrými mravy a následně podle mého názoru na v některých případech nepřiměřeně tvrdou a naopak někdy příliš benevolentní literu zákona týkající se požadavku na podání protestu proti přijatému usnesení valné hromady kapitálové společnosti.

V závěru této diplomové práce se poté budu snažit shrnout zjištění učiněná v dílčích kapitolách této diplomové práce, aby byl její obsah logicky uzavřen.

1. Stručný popis valné hromady kapitálových společností v průběhu existence Československé republiky a České republiky

1.1. Vývoj do roku 1945

Úprava valných hromad akciových společností byla v době první Československé republiky s ohledem na provedenou recepci právního řádu platného do 28. října 1918 na území tehdejší Podkarpatské Rusy, Slovenska a českých zemích prostřednictvím zákona č. 11/1918 Sb. dvojkolejná, tj. na území českých zemí proběhla recepce práva rakouského a na Slovensku a Podkarpatské Rusy recepce práva uherského. Toto mělo za důsledek vznik právního dualismu, kdy zejména zákon č. 1/1863 ř.z., Všeobecný obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,⁵ byl převzat jako obchodní zákoník platný a účinný i na území českých zemí a na zbylém území tehdejší Československé republiky byl převzat uherský obchodní zákoník z roku 1875.⁶

Matérie akciových společností byla koncentrována v § 208 až 249 Všeobecného obchodního zákoníku a ustanovení týkající se valné hromady⁷ byly obsaženy zejména v § 214, 215, 224, 225 a 236 an. Všeobecného obchodního zákoníku. Naproti tomu úprava akciových společností v převzatém uherském obchodním zákoníku byla o poznání obsáhlejší.⁸ Při bližším náhledu do Všeobecného obchodního zákoníku se podává, že postavení valné hromady v akciové společnosti mělo již některé shodné prvky ve srovnání s postavením a působností valné hromady akciové společnosti v zákoně o obchodních korporacích a občanským zákoníkem. Je lidskou přirozeností vytvářet chyby, ať úmyslně či neúmyslně, a ne jinak tomu bylo i v období v první republiky, ve kterém institut neplatnosti usnesení valné hromady měl své místo a byl osobami aktivně legitimovanými využíván k ochraně jejich práv, což je možné doložit judikaturou k této otázce, které je v některých aspektech použitelné pro výklad i v dnešní době, a o které se v této

⁵ Dále jen „Všeobecný obchodní zákoník“.

⁶ Mezi dalšími právními předpisy je možné uvést nařízení ministerstev vnitra, financí, obchodu, spravedlnosti a zemědělství ze dne 20. září 1899, č. 175 ř.z. (akciový regulativ), zákon č. 58/1906 ř. z., o společnosti s ručením omezeným, ve znění pozdějších předpisů, aj.

⁷ Všeobecný obchodní zákoník používal pro valnou hromadu pojmu „*valné shromáždění*“. Pokud je v této diplomové práci užíváno pojmu „*valná hromada*“ pro období, ve kterém platil a byl účinný Všeobecný obchodní zákoník, má se na mysli „*valné shromáždění*“.

⁸ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-232-0, str. 79.

diplomové práci taktéž zmíním. Kontinuitu s dnešní právní úpravou je možné nalézt například v důvodech, pro které bylo, resp. je možné prohlásit usnesení valné hromady akciové společnosti za neplatné, kterými i v rozebíraném období bylo porušení zákona nebo stanov akciové společnosti (za předpokladu splnění dalších podmínek).⁹ Při použití generazilace je možné říci, že přes četné snahy zákonodárců, se v období první republiky nepodařilo docílit přijetí právního předpisu (kodexu), který by sjednocoval právní úpravu akciových společností (ani obchodního práva jako samostatné disciplíny) do jednoho platného a účinného kodexu na území tehdejší Československé republiky. Totéž ovšem neplatí pro úpravu poměrů společnosti s ručením omezeným, jelikož byl přijat zákon č. 271/1920 Sb., kterým došlo k rozšíření platnosti zákon č. 58/1906 ř. z., o společnosti s ručením omezeným, ve znění pozdějších předpisů¹⁰, i na území Slovenska a Podkarpatské Rusy. Ustanovení § 41 zákona o s.r.o. vymezovalo okruh aktivně legitimovaných osob k podání žaloby na určení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným velmi podobně jako dnešní právní úprava, kdy v období první republiky byl oprávněn podat příslušnou žalobu: každý společník¹¹, jednatelé, dozorčí rada a v případě, že by na základě usnesení měla jednatelům nebo členům dozorčí rady vzniknout povinnost k náhradě škody nebo trestní odpovědnost, tak v takových případech byli i oni oprávněni k podání žaloby na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady kapitálové společnosti.¹²

Období druhé republiky s ohledem na politickou, právní a sociální situaci na území tehdejší Československé republiky nemá pro pochopení a výklad dnešní platné právní úpravy týkající se neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností většího významu. Důkazem a z dnešního pohledu spíše zajímavostí o tehdejším (neutěšeném) stavu právního řádu ovlivněného zmocňovacím zákonodárstvím, které dávalo širokou možnost moci výkonné vydávat vyhlášky nebo nařízení vlády, může posloužit nařízení ministra spravedlnosti ze dne 23. května 1944 č. 134/1944 Sb., o omezení konání valných hromad akciových společností a komanditních společností na akcie, kterým bylo ode dne následujícího po vyhlášení tohoto

⁹ Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 14. 3. 1930, sp. zn. R II 74/30, [Vážný 9738] – *“...Jest na žalobci, by prokázal nejen, že usnesením valné hromady byl porušen zákon nebo stanovy, nýbrž i, že má na brzkém určení neplatnosti usnesení právní zájem, pokud se týče, že se porušení zákona nebo stanov stalo na jeho úkor, třebas mu nevzešla právě hmotná škoda ve smyslu XXX. hlavy obč. zák.”*.

¹⁰ Dále jen „zákon o s.r.o.“

¹¹ Předpokladem byla: (1) účast společníka na valné hromadě a podání odporu do protokolu proti usnesení, (2) neúčast společníka na valné hromadě z důvodu vady při svolání valné hromady, nebo (3) pokud nebyl společník na valnou hromadu neoprávněným způsobem připuštěn.

¹² Ustanovení § 41 zákona o s.r.o. nehovoří o povinnosti k náhradě škody, ale o: *“...jednatelé nebo členové dozorčí rady stali náhradou povinni nebo trestní“*.

nařízení stanoveno období do konce roku 1944, během něhož se nebudou konat žádné valné hromady akciových společností a komanditních společností na akcie s výjimkami vyjmenovanými v § 1 odst. 2 a 3 jmenovaného nařízení.

Poválečné období a politické uspořádání po únoru 1948 předznamenalo úpadek akciových společností a společností s ručením omezeným, jenž nastal v období následujících nejméně čtyřiceti let. Společnosti s ručením omezeným byly bez náhrady zrušeny zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který zákon o s.r.o. k 1. lednu 1951 zrušil.¹³ Akciové společnosti, které nebyly postihnuty poválečným a pounorovým znárodněním, na rozdíl od společností s ručením omezeným nebyly zrušeny *ex lege*. Tehdejší politická reprezentace přistoupila k přijetí zákona č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech, který reflektoval tehdejší politickou tendenci mít nad existencí a fungováním akciových společností absolutní kontrolu. Samotný rozsah zákona č. 243/1949 Sb. dává napovědět, že komplexní a liberální řešení otázky akciového práva nebylo základním cílem uváděného zákona, kterýmžto bylo zcela zřetelně absolutní kontrola nad zakládáním (skrže koncesní systém), existencí a zrušením akciových společností.¹⁴

Právní i politické změny po roce 1989 umožnily opět naplno svobodné zakládání a fungování kapitálových společností a s tím spojeným opětovným zájmem o problematiku valných hromad kapitálových společností. Nebudu se v této diplomové práci dále zabývat po listopadovém vývojem právní úpravy valných hromad kapitálových společností, jelikož odkazy a porovnání na právní úpravu platnou před provedenou rekonstrukcí soukromého práva budou obsaženy v následujícím textu a zevrubné zmapování tohoto období není ani cílem této práce.

1.2. Charakter usnesení valné hromady kapitálových společností

1.2.1. Vymezení užívaného pojmosloví

Pro snazší orientace v textu níže a ve snaze o zbytečné nenabývání na obsahu této diplomové práce se omezím na užívání společného označení „společníci“ pro akcionáře akciové společnosti a společníky společnosti s ručením omezeným, a to s ohledem na skutečnost, že úprava neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností je velmi podobná v obou případech. Bude-li to vhodné nebo ukáže-li se jako potřebné mezi společníky a akcionáři učinit

¹³ V poválečném období na území Československé republiky docházelo k masivnímu znárodněním. Společnosti s ručením omezeným, které nebyly znárodněním dotčeny a stále existovaly, byly k 1. lednu 1951 zrušeny *ex lege*. Je nutné nicméně uvést, že zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, zrušil mimo jiné i Všeobecný obchodní zákoník a jiné stezejní právní předpisy obchodní práva, čímž došlo k zániku i jiných obchodních společností.

¹⁴ K tomu blíže např. ELIÁŠ, Karel, op. cit. v pozn. 7, str. 84 an.

rozdíl, bude užito uvedených pojmů zvlášť. Obdobně bude dále v této diplomové práci užíváno pojmu „valná hromada kapitálových společností“ pro valnou hromadu společnosti s ručením omezeným a valnou hromadu akciové společnosti.

S ohledem na rozsah této diplomové práce a na cíle vytyčené v úvodu tohoto textu, tj. zejména analýzu některých obsahových nedostatků usnesení valné hromady kapitálových společností a otázky podání protestu proti přijatému usnesení valné hromady, se dále pokusím zaměřit výhradně na otázky související s těmito problémy.

1.2.2. Právní povaha usnesení valné hromady

Valná hromada je jedním z obligatorních orgánů kapitálových společností a je nejvyšším orgánem, jak akciové společnosti, tak společnosti s ručením omezeným.¹⁵ O otázkách, které spadají do působnosti valné hromady akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, rozhoduje valná hromada formou usnesení, jak vyplývá v případě společnosti s ručením omezeným z § 190 odst 1 zákona o obchodních korporacích a pro akciovou společnost z § 421 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

Občanský zákoník v § 545 an. nepřistupuje k definici právního jednání a pouze uvádí následky, které právní jednání vyvolává. Aby usnesení valné hromady kapitálových společností mohlo být považováno za právní jednání, je nezbytné, aby splňovalo několik obligatorních náležitostí, kterými jsou právní osobnost a svéprávnost osoby, jíž je dané právní jednání přiřítáno, náležitosti vůle (musí se jednat o vůli jednajícího, která je svobodná, vážná a prosta omylu), vůle musí být určitá a srozumitelná, náležitá forma jednání (je-li vyžadována) a možnost a dovolenost daného jednání.¹⁶ Oproti právní úpravě platné před proběhnuvší rekodifikací soukromého práva se česká jurisprudenc v zásadě shodla na závěru, že usnesení valné hromady kapitálových společností je třeba považovat za právní jednání.¹⁷

¹⁵ EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Irena, PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5 str. 339; JOSKOVÁ, Lucie. In: ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Irena, PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, str. 412.

¹⁶ BERAN, Karel. § 545 [Právní jednání]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Karel et al. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-653-1, str. 582.

¹⁷ Např. EICHLEROVÁ, Kateřina op. cit. v pozn. 16, str. 344; JOSKOVÁ, Lucie op. cit. v pozn. 16, str. 419; ŠUK, Petr. § 190 [Působnost valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr et al. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4, str. 404; POKORNÁ, Jarmila. § 190 [Působnost valné hromady] In: LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. I. díl. Praha: Wolters

Právní povaha usnesení valné hromady kapitálových společností před účinností zákona o obchodních korporacích byla hojně diskutovanou otázkou v právních kruzích a vyvolávala spory mezi zastánci různých názorových proudů. První část odborného spektra byla názoru, že usnesení valné hromady je právním úkonem (K. Eliáš, J. Pokorná)¹⁸, další myšlenkový proud představovaný např. J. Baudyšem považoval usnesení valné hromady za právní úkon *sui generis*¹⁹, kdy v citovaném článku J. Baudyš uvádí příklady vkladů nemovitostí do základního jmění akciové společnosti nebo družstva, a dochází k názoru, že existuje jistá množina usnesení valné hromady, která dle jeho soudu splňuje zákonnou definici právního úkonu obsaženou v § 34 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,²⁰ a konečně třetí část právní teorie reprezentována J. Dědičem a I. Štenglovou²¹ tvrdila, že usnesení valné hromady je jinou právní skutečností. Využil bych na tomto místě všeobecné znalosti právní obce ohledně tohoto sporu a vynechal bych rozbor obsáhlé diskuze nad povahou usnesení valné hromady, která byla 90. letech a v novém tisíciletí vedena.²² V textu níže se omezím na nastínění závěrů, ke kterým došel ve své judikatuře Nejvyšší soud České republiky²³, dávající za pravdu výše uváděným J. Dědičovi a I. Štenglové, jelikož ta jsou relevantní pro porovnání s aktuální povahou usnesení valné hromady a pro učinění závěru, zdali změnou povahy usnesení valné hromady na právní jednání dojde k posunu či změnám při posuzování neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností.

Judikatura Nejvyššího soudu ČR zabývající se povahou usnesení valné hromady se v čase vyvíjela, přesto je za zásadní možné považovat rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne

Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5, str. 1004 an.; Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), č. 90/2012 Dz, zvláštní část k § 44 až 75 nebo DĚDIČ, Jan. *K právní povaze usnesení valné hromady v rekonstrukci soukromého práva*. Obchodněprávní revue, 2011, č. 11, str. 325 an.

¹⁸ ELIÁŠ, Karel. *K právní povaze usnesení valné hromady*. Právní rozhledy, 1999, č. 12, str. 624 an.; ELIÁŠ, Karel. op. cit. v pozn. 8, str. 228 an.; POKORNÁ, Jarmila. *Několik úvah k právní povaze usnesení valné hromady*. Právní rozhledy, 1999, č. 12, str. 631 an.

¹⁹ BAUDYŠ, Petr. *Lze považovat usnesení valné hromady za právní úkon?* Právní rozhledy 2000, č. 4, str. 157 an.

²⁰ Dále jen „občanský zákoník 1964“.

²¹ DĚDIČ, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Je usnesení valné hromady právním úkonem?* Právní rozhledy, 1999. č. 5, str. 225 an.

²² Výše uváděný výčet tří myšlenkových proudů není vyčerpávající seznam všech názorů vyskytujících se v té době ohledně povahy usnesení valné hromady. Podrobněji k názorovým střetům ohledně povahy usnesení valné hromady např. v DĚDIČ, Jan a ŠTENGLOVÁ, Ivana, op. cit. v pozn. 22, str. 225 až 230.

²³ Dále jen „Nejvyšší soud ČR“.

17. prosince 1997 sp. zn. 1 Odon 88/97²⁴, ve kterém Nejvyšší soud ČR došel k závěru, že „...usnesení valné hromady nelze považovat za právní úkon.“ Nejvyšší soud ČR přitom argumentoval výčtem orgánů, které jsou oprávněny činit za obchodní společnosti právní úkony, a tím valná hromada nebyla.²⁵ Opačný závěr judikatury, totiž, že usnesení valné hromady je právním úkonem ve smyslu § 34 občanského zákoníku 1964, by mohl mít devastující důsledky na funkčnost a existenci obchodních společností, a to zejména z toho důvodu, že by se otevřela cesta k napadení platnosti usnesení valné hromady mimo rámec § 131 a 183 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů²⁶ obecným postupem dle § 39 občanského zákoníku 1964 nebo vztahením právní úpravy neplatnosti právních úkonů v obchodním zákoníku.²⁷ Neaplikování prekluzivních lhůt uvedených v § 131 a 183 obchodního zákoníku by v minulosti mohlo vést (a ve výsledku by i nejspíše vedlo) ke značné právní nejistotě obchodních společností ohledně (ne)platnosti usnesení jejich valných hromad, nehledě na dopad do práv třetích osob jednajících v dobré víře ohledně platnosti daného usnesení valné hromady. Snahu Nejvyššího soudu ČR zamezit možnosti napadat taková usnesení po uplynutí objektivních lhůt uvedených v citovaných ustanoveních byla dle mého soudu správná. Již doba před rekonstrukcí soukromého práva byla v existenci kapitálových společností značně dynamická a představa prohlášení usnesení valné hromady za neplatné po uplynutí pěti let od konání valné hromady se mi jeví neobhajitelná, a to s poukazem například na neúměrné zatížení rozpočtu, zejména malých kapitálových společností, které nemusely disponovat dostatkem likvidních finančních prostředků na právní zastoupení v potencionálních právních sporech týkajících se platnosti daných usnesení. Na tomto místě bych si dovolil parafrázovat P. Lišku z prvního semináře předmětu Bankovní obchody na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, kterého jsem se zúčastnil, na kterém nám P. Liška ve věci vztahu a významu práva a hospodářské činnosti obchodních společností sdělil, že

²⁴ Uveřejněný v Soudní judikatura, 1998, č. 8, str. 182 an.

²⁵ „... právní úkony obchodní společnosti činí především statutární orgány, a že za právní osobu mohou činit právní úkony též zmocněnci. Usnesení valné hromady tedy nemůže být právním úkonem akciové společnosti, protože valná hromada není orgánem způsobilým činit jménem společnosti právní úkony. Usnesení valné hromady však nemůže být ani právním úkonem akcionářů, neboť usnesení nepřijímají akcionáři jako fyzické či právnické osoby, ale přijímá je valná hromada, tedy orgán společnosti.“

²⁶ Dále jen „obchodní zákoník“.

²⁷ Úmyslně ponechávám stranou možnost přezkumu neplatnosti usnesení valné hromady v rejstříkovém řízení před soudem v rámci zápisu skutečností do obchodního rejstříku, během něhož byl rejstříkový soud dle § 131 odst. 8 obchodního zákoníku oprávněn přezkoumávat platnost usnesení a případně odmítnout provést zápis skutečností zapisovaných do obchodního rejstříku v návaznosti na přijaté usnesení. Obdobně možnost soudu zahájit *ex officio* řízení o souladu zápisu v obchodním rejstříku se skutečným stavem v souladu s § 131 odst. 9 obchodního zákoníku.

dle jeho názoru by právo mělo sloužit potřebám obchodních společností a ne naopak, tj. činit všemožné překážky ekonomickému rozvoji a obchodní činnosti jednotlivých obchodních společností. Souzním s tímto názorem a domnívám se, že je možné jeho opodstatněnost doložit i na výše uvedeném příkladu s prohlášením usnesení valné hromady za neplatné i po více než uplynutí pěti let od konání valné hromady, na které bylo rozporované usnesení přijato. Obchodní společnost by totiž v takovém případě řešila výhradně nebo z velké části pouze právní důsledky takového prohlášení a nebyla by schopna řádně vykonávat svoji obchodní činnost. Jsem si vědom možného argumentu, že nezákonné počínání určité osoby (s případným negativním dopadem do sféry poškozených) by nemělo být zhojeno pouze uplynutím stanoveného časového úseku, nicméně již v době antického římského práva platila právní zásada *vigilantibus iura scripta sunt*. Pokud by někdo posečkával pět let do chvíle, než by podal žalobu na neplatnost usnesení valné hromady, vyvstává otázka, proč tak nečinil již dříve, čeho tím chce, vyjma neplatnosti usnesení, dosáhnout apod. Z mého pohledu by se jednalo o neobhajitelné navýšení vydíracího potencialu osob aktivně legitimovaných k podání žalob na neplatnost usnesení valné hromady, které nemá většího racionálního opodstatnění a nevedlo by ani k nápravě nezákonností, které mohly v souvislosti s přijatými usneseními vyvstat, jelikož by vznikaly nové (odvážím se tvrdit i větší) problémy a spory spojené s prohlášením usnesení za neplatné, což není primárním ani sekundárním smyslem právního řádu.

1.2.3. Vůle projevená v usnesení valné hromady

Ačkoliv s příchodem zákona o obchodních korporacích a občanského zákoníku odpadl interpretační problém s určením povahy usnesení valné hromady jakožto právního jednání, je v jurispudenci stále diskutovanou otázkou, komu je tato vůle přiřítána.

J. Dědič ve svém článku²⁸ vychází z koncepce právnické osoby, když uvádí „*Návrh občanského zákoníku (dále též „NOBČZ“)* je založen na fikční teorii, podle které nemá právnická osoba vlastní vůli, ale je jí přiřítána vůle určitých fyzických osob, které jediné mohou mít vlastní vůli.“ a za pomoci dalších argumentů dochází k závěru, že „... na usnesení valné hromady nemůže být v budoucím českém soukromém právu nazíráno jako na právní jednání právnické osoby, když ta jednat sama nemůže.“²⁹. Autor vyslovuje názor, že usnesení valné hromady je vícestranné právní jednání *sui generis* osoby nebo osob navrhuje příslušné usnesení nebo jejich zástupců a společníků nebo jejich zástupců hlasujících pro přijetí tohoto usnesení. Tento

²⁸ DĚDIČ, Jan. *K právní povaze usnesení valné hromady v rekonstrukci soukromého práva*. Obchodněprávní revue, 2011, č. 11, str. 325 an.

²⁹ Tamtéž.

závěr pro J. Dědiče vyplývá z faktu, že na usnesení valné hromady není možné nahlížet jako na smlouvu *sui generis*, jelikož zejména ne všechna usnesení valné hromady obsahují dohodu osob přijímajících dané usnesení o zřízení závazku mezi nimi.³⁰ Ačkoliv se tento názor může jevit jako nesprávný, je určitě přínosem do diskuze týkající se právní povahy usnesení valné hromady, kdy podněcuje zbylou odbornou (zejména poté tu akademickou) veřejnost k vytržení jejich názoru a argumentačních postupů. Přesto, jak J. Dědič správně dovozuje, bude na usnesení valné hromady možné přiměřeně aplikovat obecná ustanovení o smlouvách obsažená v občanském zákoníku, a to s ohledem na obsah § 1714 odst. 2 občanského zákoníku.

Výchozím argumentem, resp. zodpovězením právně teoretické otázky, od které se odvíjí zbývající právní konstrukce povahy usnesení valné hromady kapitálových společností, je otázka možnosti přičitatelnosti právního jednání (usnesení valné hromady) dané kapitálové společnosti v platném právním řádu České republiky. Uváděný J. Dědič pracuje s právní osobou jako nesvéprávnou, již lze pouze přičítat dané projevené právní jednání třetí osobou k tomu způsobem, kdy toto své stanovisko opírá zejména o ustanovení § 151 odst. 1 občanského zákoníku³¹ „*Zákon stanoví, popřípadě zakladatelské právní jednání určí, jakým způsobem a v jakém rozsahu členové orgánů právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůli.*“, který za pomoci gramatického výkladu interpretuje v neprospěch svéprávnosti právnické osoby, jelikož ta (vůle právnické osoby) je utvářena členy jejího orgánu³², jejichž vůle je právnické osobě přičítána a z níž pro ni plynou práva a povinnosti.

K obdobnému názoru dochází i B. Havel v komentáři k § 20 občanského zákoníku, kdy uzavírá, že „... *podle našeho názoru nemá právnická osoba svéprávnost, byť to předpokládá důvodová zpráva.*“³³

³⁰ Takovým případem může být například přijetí usnesení valné hromady, jehož obsahem bude vzetí navědomí určité skutečnosti bez dalšího – pouhé sdělení informace. Osoby projevující takovou vůli nemají v úmyslu vznik, změnu nebo zánik práv a povinností, což je jeden z obligatorních znaků právního jednání, bez něhož není možné daný projev vůle považovat za právní jednání.

³¹ J. Dědič odkazuje na § 153 odst. 1 občanského zákoníku, který dnes odpovídá § 151 odst. 1 platného občanského zákoníku, jelikož v mezidobí došlo k přečíslování daného ustanovení v občanském zákoníku.

³² Příhodně J. Dědič poukazuje na skutečnost, že v takovém případě není ani teoreticky správné mluvit o orgánech právnické osoby, jelikož ty, v případě plně nesvéprávné právnické osoby, postrádají smysl, kdy vůle společnosti je nahrazena vůlí člena orgánu, nikoli orgánu samotného. Obdobně např. PELIKÁNOVÁ, Irena. Op. cit. v pozn. 16, str. 22.

³³ HAVEL, Bohumil. § 20 In: MELZER, Filip a TĚGL, Petr. *Občanský zákoník: velký komentář*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-73-1, str. 272.

Odlišný názor zastává kolektiv autorů komentáře k zákonu o obchodních korporacích³⁴, kteří vnímají možnost přičitatelnosti právního jednání právnické osobě opačně na rozdíl od J. Dědiče. Své stanovisko P. Šuk opírá mimo jiné i o znění důvodové zprávy k občanskému zákoníku k § 118 a § 119³⁵ a o výklad § 151 odst 1. občanského zákoníku, které P. Šuk chápe odlišně od uváděného J. Dědiče výše, když uvádí „Podle našeho názoru je však nutno vycházet z toho, že usnesení valné hromady je projevem vůle (a tedy právním jednáním) společnosti; nový občanský zákoník v § 151 odst. 1 přitom respektuje skutečnost, že vůli právnické osoby vytvářejí (a navenek projevují) lidé – členové orgánů.“

Domnívám se, že v případě názoru P. Šuka a kolektivu, s nimiž se P. Šuk podílel na zhotovení daného komentáře, se podařilo z části i za pomoci kreativního výkladu překonat interpretační těžkosti plynoucí z ne zcela jasné zákonné předlohy a důvodové zprávy k občanskému zákoníku, která do dané problematiky přináší spíše více otázek a nejasností, nežli odpovědí. Autoři poukazují na skutečnost, že úprava právnických osob v občanském zákoníku je vystavena na ne zcela dokonale převzaté fikční teorii právnických osob³⁶, jejíž teoretický konstrukt je postaven na faktu, že právnická osoba nemá svoji vůli, a je jí přičítána pouze vůle fyzických osob – členů jejích orgánů, kteří danou vůli utvářejí a projevují³⁷. Na druhé straně je potřeba dle mého názoru se zmínit o skutečnosti, že se autoři v zásadě nekriticky odkazují na znění důvodové zprávy k občanskému zákoníku, ze kterého je možné usoudit, že právnická osoba je schopna projevit sama svoji vůli bez potřeby užití konstruktu přičitatelnosti právního jednání třetí osoby právě dané právnické osobě.

S tímto přístupem bych si zde dovolil částečně nesouhlasit. Důvodová zpráva byla podrobena ze strany právnické obce četné kritice za její nepřesnost anebo chyby v ní obsažené.³⁸

³⁴ ŠUK, Petr. Op. cit v pozn. 18, str. 405.

³⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, č. 89/2012 Dz, zvláštní část k § 118 a 119. „Jinak než její právní povahou svéprávnost právnické osoby omezena není, protože musí být respektován princip její majetkové autonomie. Zároveň se bere zřetel na fakt, že určité právnické osoby mohou být vlastním speciálním zákonným režimem v určitých směrech ve svéprávnosti omezeny, takže nemohou podstupovat některá jednání, která by jinak - tedy v obecném soukromoprávním režimu - vykonávat mohly.“

³⁶ Srov. LASÁK, Jan. § 151 [Vůle a dobrá víra právnické osoby] In: LAVICKÝ, Petr, HULMÁK, Milan, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-529-9, str. 777; DĚDIČ, Jan. Op. cit. v pozn. 29;

³⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. Op. cit. v pozn. 16, str. 22.

³⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Problémy nové kodifikace, právnické osoby, jejich orgány, zastoupení a forma právních jednání*. Praha: Wolters Kluwer. 2015. Rekodifikace & praxe, roč. 2015, č. 10, str. 2 an.; DVOŘÁK, Tomáš. In:

Vycházet tedy ze znění důvodové zprávy a brát ji jako jeden ze základních argumentů s ohledem na řečené v předchozím odstavce se mi zdá vcelku odvážné. Je otázkou, zdali k této zjednodušené argumentaci byli autoři vedeni omezeným maximálním rozsahem jejich příspěvku, což se mi jeví jako jedna z možných příčin.

J. Šuk není v názoru na možnost přičitatelnosti právního jednání právnické osobě sám. Z komentáře J. Pokorné „*Ve smyslu § 151 odst. 1 obč. zák. společníci svým hlasováním na valné hromadě vytvářejí vůli společnosti a rozhodují za ni.*“³⁹ je možné dovodit, že i ona chápe otázku přičitatelnosti právního jednání projeveného společníky na valné hromadě přijetím usnesení za možnou, tj. že takto projevená vůle je přičítána právnické osobě, jejíž valná hromada na svém zasedání takto rozhodla.

Mezi dalšími členy/členky právnické obce je možné uvést I. Pelikánovou, která dochází k podobnému závěru jako J. Šuk, totiž, že za právnickou osobu rozhodují její orgány (nikoli jejich členové), a tudíž že právnické osobě je přičítána právě jejich vůle, reps. právní jednání projevené těmito osobami. I. Pelikánová, se zprvu vyjadřuje kriticky ke striktnímu fikčnímu pojetí právnické osoby, kdy jeho promítnutí do občanského zákoníku podrobuje kritice, stejně tak jako důvodovou zprávu, která (zákonná úprava) by podle jejího názoru vedla k faktickému popření fungování právnických osob dnes, když dovedeno *ad absurdum*, by právnická osoba byla rozdělena na jednotlivé fyzické osoby a nikoli na orgány.⁴⁰ Přitom poukazuje na nekoherentnost úpravy tvorby vůle právnické osoby civilních právních předpisech⁴¹ a nastinuje názor, že § 151 odst. 1 by měl znít „*jakým způsobem a v jakém rozsahu orgány právnické osoby za ni rozhodují a vytvářejí její vůli.*“

1.2.4. Závěr

Lze bezesporu s I. Pelikánovou souhlasit v otázce nelogičnosti a rozpornosti právní úpravy orgánů právnické osoby, členů orgánu a přičitatelnosti právního jednání právnické osobě, jak ta je obsažena v občanském zákoníku a zákoně o obchodních korporacích v případě, že

ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jana, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, ISBN 978-80-7478-370-8, str. 497.

³⁹ POKORNÁ, Jarmila. § 167 [Podmínky hlasování na valné hromadě] In: LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář.* I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5, str. 952. Přestože se komentář vztahuje ke společnosti s ručením omezeným, je možné jeho závěry analogicky aplikovat i na ostatní právnické osoby.

⁴⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. Op. cit. v pozn. 39.

⁴¹ Srov. § 151 odst. 1, § 156 odst. 1, § 218, § 265 a § 365 občanského zákoníku nebo § 45 zákona o obchodních korporacích.

bychom vycházeli zcela výhradně z jazykového znění litery zákona. Domnívám se, že tento její názor (i P. Šukův) je potřeba přijmout a v judikatorní praxi by mělo být k němu přihlédnuto. I. Pelikánová sama uzavírá, že občanský zákoník je postaven na „*Konstrukce nesvéprávné fiktivní právnické osoby, ...*“. Snažit se tento koncept pomocí výkladu překlenout tak, se mi jeví až příliš odvážným, hraničící s výkladem *contra legem* oproti smyslu zákona (občanského zákoníku).

Je-li dnešní právní úprava právnických osob vystavena na několikrát zmiňované teorii fikce⁴² s důsledky uvedenými výše, domnívám se, že by nebylo vhodné a ani správné, tuto úprava výkládat za pomoci případné budoucí judikatury Nejvyššího soudu ČR v jiném duchu, než jak byla zamýšlena. Promítnutí do paragrafového znění občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích není zdařilé, to by však nemělo zakládat důvod pro takovéto „přetvoření“ práva pomocí judikatury. Nastíněné otázky názorně ukazují, že je potřeba další (koncepční) novelizace občanského zákoníku a s tím souvisejícími změnami v zákoně o obchodních korporacích, aby bylo odstraněno jejich vnitřních rozporuplností. Bude poté na zákonodárci, zdali pouze zpřesní dnes platnou právní úpravu, aby nebylo pochyb, že právní jednání projevené třetí osobou / třetími osobami je možné přičítat právnické osobě.

Případné vyřešení výše predestřené otázky by nemělo mít větší vliv na právní praxi a hospodářskou činnost právnických osob (včetně kapitálových společností). Jedná se spíše o problém v rovině právně – teoretické, jehož zodpovězení je důležité především pro právní obec a jurisprudenci, která z tohoto sporu může čerpat do budoucna, aby si poučila do příštích diskuzí o budoucích změnách a novelizacích soukromoprávních předpisů. Mělo by být v zájmu samotného státu, aby jeho právní řád byl kvalitativně co možná nejkvalitnější a nejstabilnější.

2. Valná hromada a vady usnesení valných hromad kapitálových společností

2.1. Teoretické vymezení valné hromady kapitálových společností

Jak bylo již uvedeno výše, valná hromada je trvalým, nejvyšším orgánem kapitálových společností, tvořeným všemi společníky (společnost s ručením omezeným), nebo akcionáři (akciová společnost), na jejichž zasedáních členové valné hromady rozhodují o nejdůležitějších otázkách chodu a směřování kapitálových společností. V případě, že kapitálová společnost má více společníků, prosadí se výše uvedené. Zákon o obchodních korporacích umožňuje však vznik a existenci i tzv. jednočlenných kapitálových společností, jejichž jedním společníkem je samostatná fyzická nebo právnická osoba, kdy v takové situaci v souladu s § 12 odst. 1 zákona o obchodních korporacích vykonává působnost nejvyššího orgánu společnosti její jediný

⁴² K diskuzi jak je její implementace zdařilá.

společník. Jedná se o logické řešení, kdy lpění na právní úpravě kapitálových společností majících více společníků by bylo neefektivním a zbytečným.⁴³ Není bez zajímavosti, že pojem „valná hromada“ je zákonem užíván ve dvojitým smyslu, kdy každý má trochu jiný význam. Učinění odlišení mezi valnou hromadou, jako označením orgánu, a valnou hromadou, jako zasedáním valné hromady, se dle mého názoru stává jednodušším ve chvíli, kdy si zainteresovaná osoba uvědomí skutečnost, že valná hromada je trvalým orgánem společnosti. Od tohoto bodu vede poté vcelku jednoduchá logická úvaha k pochopení významu valné hromady, jako označení pro jednotlivá zasedání, která se v průběhu kalendářního roku konají. S přihlédnutím k deklarovaným cílům a doporučenému rozsahu této diplomové práce se budu dále zabírat výhradně problematikou pohledem vícečlenných kapitálových společností.

Působnost valné hromady společnosti s ručením omezeným je upravena zejména v § 190 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.⁴⁴ Jak z tohoto ustanovení vyplývá, valná hromada má pouze tu působnost, kterou jí svěřuje zákon, popř. zakladatelské právní jednání. Odlišně od úpravy akciové společnosti je valné hromadě společnosti s ručením omezeným umožněno atrahovat si k rozhodnutí případy náležející do působnosti jiného orgánu společnosti s ručením omezeným. Přitom je omezena dvěma omezeními, kdy se v první řadě musí jednat o otázku spadající do působnosti jiného orgánu společnosti⁴⁵ a v druhé řadě se nesmí jednat o rozhodnutí, jehož obsahem by bylo udělení pokynu jednatelům týkající se obchodní vedení společnosti.⁴⁶

Právní úpravu působnosti valné hromady akciové společnosti můžeme nalézt hlavně v § 421 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, jež je velmi podobná s úpravou působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným.

Jak by mělo vyplývat z předestřené základní charakteristiky valné hromady výše, valná hromada je jedním ze zásadních orgánů kapitálových společností, na níž se diskutují a přijímají klíčová obchodní rozhodnutí v životě kapitálové společnosti, která mají povětšinou význam ne pouze ve vztahu dovnitř společnosti, ale i na právní a jiné vztahy vně ní. Není tedy překvapením, že společníci nebo jiné aktivně legitimované osoby se snaží domoci svých práv nebo lepšího postavení za pomoci využití institutu neplatnosti usnesení valné hromady kapitálové společnosti,

⁴³ V případech jednočlenných kapitálových společností by bylo nelogické trvat na např. zaslání pozvánky na valnou hromadu, úpravu procesu přijetí usnesení valné hromady, apod.

⁴⁴ Dále např. § 53 a § 59.

⁴⁵ Typicky nelze rozhodovat o změně společenské smlouvy, pokud toto přísluší pouze všem společníkům a společenská smlouva společnosti neobsahuje ustanovení příslušnou úpravu ve smyslu § 190 odst. písm. a) zákona o obchodních korporacích. Obdobně v § 190 odst. 2 písm. f) uváděného zákona.

⁴⁶ Srov. výjimku v § 51 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

kteřé podle jejich mínění zasahuje do jejich práv nebo jinak porušuje zákon nebo stanovy společnosti.

2.2. Obecně o zákonné úpravě nicotnosti a soudním přezkumu usnesení valné hromady

Ačkoliv uvedené neplyne výslovně ze zákona, můžeme rozlišovat obsahové a procedurální vady spojené s usnesením valné hromady kapitálových společností, které mohou být způsobilé zapříčinit neplatnost přijatého usnesení, je-li takové usnesení napadnuto pro tyto důvody v řízení před soudem, nebo jejichž důsledkem může být v nejzazším možném případě až konstatování nicotnosti ve věci posouzení „přijatého“ usnesení valné hromady. Bez tohoto důležitého kroku však nejsme schopni postavit na jisto, zdali přijaté usnesení valné hromady je platné či neplatné, ba dokonce nicotné. Jak je nastíněno výše v kapitole číslo 1.2 této diplomové práce, usnesení valné hromady je dnešní právní teorií považováno za právní jednání. Navzdory tomu se ustanovení týkající se neplatnosti, zdánlivosti, omylu a následcích neplatnosti právního jednání v hlavě V. občanského zákoníku na úpravu neplatnosti usnesení valné hromady neaplikuje, jak se podává z obecných ustanovení zákona o obchodních korporacích konkrétně z § 45 odst. 3 jmenovaného zákona. Toto ustanovení ve svém důsledku zcela zásadně omezuje možnost dovolávat se určení neplatnosti v rámci soudního přezkumu podobně, jako tomu bylo za úpravy obsažené v obchodním zákoníku. I nadále tedy není možné posuzovat neplatnost usnesení valné hromady v rámci obecné určovací žaloby ve smyslu § 80 občanského soudního řádu a je nezbytné postupovat dle speciální úpravy obsažené v zákoně o obchodních korporacích, nestanoví-li zákon výslovně jinak.

Před samotným rozbořem neplatnosti usnesení valné hromady je nezbytné na tomto místě poukázat na usnesení valné hromady kapitálových společností, na která se uplatní tzv. fikce nepřijetí, kdy je nutné na příslušné usnesení valné hromady nahlížet, jako by nebylo přijato.⁴⁷ Jedná se o situace, kdy přijaté usnesení valné hromady je v rozporu s ustanoveními zákona nebo stanovami.⁴⁸ Zákon o obchodních korporacích počítá výslovně v několika jeho ustanoveních s fikcí nepřijetí usnesení valné hromady, a to konkrétně v § 45 odst. 1, ve které odkazuje na úpravu spolkového práva v občanském zákoníku, z jejíž úpravy plynou dva možnosti způsobující fikci nepřijetí, a tou je obsahový rozpor změny stanov s kogentní úpravou zákona a druhým je

⁴⁷ Srov. § 45 odst. 1 zákona o obchodních korporacích ve spojení s § 245 občanského zákoníku.

⁴⁸ Takovými vadami může být např. přijetí usnesení valné hromady, které není v její působnosti (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 10. 2005, uveřejněno v Soudní judikatura, č. 5, ročník 2006, pod číslem 66).

přijetí rozhodnutí v záležitosti nespádající do působnosti valné hromady.⁴⁹

Další důvod způsobující fikci nepřijetí usnesení valné hromady právní předpisy obsahují např. v § 45 odst. 2 (neurčitost, nesrozumitelnost či usnesení zavazuje k nemožnému plnění) a § 350 odst. 3 zákona o obchodních korporacích (přijetí usnesení valné hromady o rozdělení zisku v rozporu s § 350 odst. 2 uváděného zákona).

Správně poté uvádí P. Čech, že „...*hledí se na usnesení valné hromady, jako by tu nebylo, v důsledku čehož zde také de iure není ani změna stanov.*“

Úprava občanského zákoníku v § 245 týkající se dobrých mravů, konkrétně „*Na usnesení členské schůze nebo jiného orgánu, které se přičí dobrým mravům, ...se hledí, jako by nebylo přijato.*“ se na usnesení valné hromady kapitálových společností neaplikuje, a to s poukazem na zvláštní úpravu obsaženou v § 191 odst. 2 a § 428 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, z níž plyne, že rozpor usnesení s dobrými mravy zakládá „pouze“ neplatnost usnesení valné hromady.

Za účinnosti staré právní úpravy byla takováto usnesení soudy i právní teorií označována za tzv. nicotná rozhodnutí (nulitní).⁵⁰ Většina autorů toto označení používá i v současnosti (případně pomocí opisu „rozhodnutí, na které se hledí jako by nebylo přijato“).⁵¹ Na druhé straně např. K. Eichlerová používá označení „zdánlivá usnesení valné hromady“.⁵²

Přestože výsledkem je obdobný závěr o neexistenci „přijatého“ usnesení valné hromady, jedná se tedy o paakt, domnívám se, že druhé výše uváděné označení je chybné.⁵³ K tomuto závěru mě vede pozitivní definice zdánlivého právního jednání v občanském zákoníku.⁵⁴ Vylučuje-li zákon o obchodních korporacích mimo jiné užití ustanovení týkajících se zdánlivosti právního jednání a obdobně jako občanský zákoník užívá v § 45 odst. 1 formulaci „*V jakých případech se hledí na rozhodnutí orgánu obchodní korporace, jako by nebylo přijato, ...*“, není

⁴⁹ ČECH, Petr a ŠUK, Petr. Op. cit. v pozn. 50, str. 349.

⁵⁰ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 500/2000; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 986/2007, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. října 2015, sp. zn. 29 Cdo 250/2015; nebo v právní teorii DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem*. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-781-2, str. 699 an; případně ČECH, Petr. *Ještě k neplatnosti a nicotnosti usnesení valné hromady*. Právní rádce, č. 4., ročník 2009, str. 19 an.

⁵¹ Srov. ČECH, Petr a ŠUK, Petr. Op. cit. v pozn. 50, str. 349.

⁵² EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. v pozn. 16, str. 346.

⁵³ ŠTENGLOVÁ, I. zaujímá podobný názor, když uvádí „*Rozhodnutí valné hromady tedy nemůže být shledáno zdánlivým, může však být shledáno fiktivním.*“ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Souhlas všech společníků či členů – co tím zákon myslí?* Právní rozhledy, č. 6., ročník 2015, str. 205.

⁵⁴ Srov. § 551 až §554 občanského zákoníku.

poté dle mého názoru teoreticky správné označovat takováto usnesení zdánlivými, byť mají stejný výsledek.

V poslední řadě je vhodné poukázat na další odlišnost od úpravy neplatnosti usnesení valné hromady, a to možnost přezkumu nicotnosti i v jiných řízeních mimo řízení ve věci neplatnosti usnesení valné hromady, kdy soudy jsou povinny zkoumat tuto otázku *ex officio* jako předběžnou otázku předcházející rozhodnutí ve věci. Zvláštností soudního řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady je možnost soudu překročit petit žaloby a přisoudit něco jiného, v tomto případě namísto neplatnosti prohlásit usnesení valné hromady za nicotné, a to i bez návrhu stran participujících na soudním řízení.⁵⁵ Soud učiní závěr o této skutečnosti v rámci jednoho řízení a rozhodnutí, na rozdíl od právní úpravy před 1. prosincem 2009, za jejíž účinnosti byl procesní postup kritizován, domnívám se, že zcela oprávněně, jelikož nejdříve byl návrh na prohlášení neplatnosti zamítnut a bylo poté potřeba nového soudního řízení na určení podle § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění do 1. prosince 2009, čímž docházelo k nárustu počtu soudních řízení a zbytečnému zatěžování soudní soustavy. Procesní zefektivnění lze mít z těchto důvodů za přínosné, kdy strany sporu již nejsou nuceny absolvovat druhé (z převážné části již zcela formální) soudní řízení, jehož výsledek byl stranám zpravidla znám.

Každý procesně způsobilý, kdo prokáže naléhavý právní zájem ve věci, je oprávněn taktéž přistoupit k řízení podle § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů⁵⁶, jestliže se domnívá, že usnesení valné hromady je nicotné. Na uvedeném je možné názorně demonstrovat veřejný zájem na prohlášení takto vadných usnesení valné hromady za nicotná, kdy zákonodárce rozšiřuje okruh aktivně legitimovaných osob k podání žaloby. Domnívám se, že se jedná o vhodné rozšíření oproti množině aktivně legitimovaných osob k podání návrhu na určení neplatnosti usnesení valné hromady. Jsou-li soudy na základě právních předpisů povinny (i v jiných soudních řízeních, jejichž meritem není posouzení neplatnosti usnesení valné hromady) zkoumat z úřední povinnosti případnou nicotnost usnesení valné hromady, je poté správné, že k zahájení řízení o prohlášení usnesení za nicotné podle § 80 občanského soudního řádu je oprávněn každý, kdo na tom prokáže naléhavý právní zájem. S uváděným postupem podle § 80 občanského soudního řádu vyvstává riziko pro oprávněné spojené s podáním návrhu na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady.

⁵⁵ Srov. § 90 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. Dále jen „ZZŘS“.

⁵⁶ Dále jen „občanský soudní řád“.

Podáním určovací žaloby totiž nedochází ke stavení nebo přerušení prekluzivní lhůty k podání návrhu na přezkum platnosti usnesení valné hromady kapitálových společností podle § 191 a § 192, resp. § 428 a § 429 zákona o obchodních korporacích ve spojení s § 3 odst. 2 písm. a) a § 85 písm. a) ZZŘS (přezkum platnosti usnesení valné hromady je statusovou otázkou poměrů právnické osoby⁵⁷). Spoléhání společníka na prohlášení usnesení valné hromady za nicotné by mohlo zapříčinit prekluzi jeho práva k podání návrhu na přezkum platnosti valné hromady, což by, ve spojení s pravomocným rozhodnutím o nevyhovění žalobě na určení nicotnosti usnesení, mělo za důsledek faktickou nenapadnutelnost daného usnesení, jelikož platné právní předpisy České republiky neznají jiných nástrojů vedoucích k prohlášení usnesení valné hromady za neplatné, nebo v nejzazším případě za nicotné.

2.3. Obecně o zákonné úpravě neplatnosti usnesení valné hromady

Jak bylo uvedeno výše, jedinou možností přezkumu platnosti usnesení valné hromady zůstává zachován v rámci speciální úpravy obsažené v zákoně o obchodních korporacích v § 191 pro usnesení valné hromady společností s ručením omezeným a v § 428 a § 429 uváděného zákona pro usnesení valné hromady akciových společností. Oproti právní úpravě platné před rokem 2014 ubyla možnost přezkoumávat platnost usnesení valné hromady jako předběžnou otázku v rejstříkovém řízení, ve kterém soud rozhodoval o povolení zápisu skutečnosti založené usnesením valné hromady do obchodního rejstříku.⁵⁸

V právní teorii se dnes objevují ovšem i názory, že je stále možné přezkoumávat usnesení valné hromady i v rejstříkovém řízení.⁵⁹ Recentní judikatura Nejvyššího soudu ČR tuto otázku již bezpečně zodpověděla, přičemž výsledkem je nemožnost rejstříkových soudů přezkoumávat platnost usnesení valné hromady, kdy Nejvyšší soud ČR v odůvodnění svého rozhodnutí uvádí „*Zákon o obchodních korporacích – oproti obchodnímu zákoníku (srov. § 131 odst. 8 ObchZ) – neumožňuje rejstříkovému soudu přezkoumat platnost usnesení valné hromady*

⁵⁷ Srov. HROMADA, Miroslav. § 85 [Druhy řízení]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, et al. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, ISBN 978-80-7400-297-7, str. 165; FELGROVÁ, Radka a DEJL, Pavel. § 85 [Druhy řízení]. In: LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7, str. 167; ČECH, Petr a ŠUK, Petr. Op. cit. v pozn. 50, str. 347; z judikatury usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2016, sp. zn. 29 Cdo 1817/2016.

⁵⁸ Srov. § 131 odst. 8 a § 183 obchodního zákoníku.

⁵⁹ Např. EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. v pozn. 16, str. 346; nebo DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, str. 604 an.

v rejstříkovém řízení, ve kterém soud rozhoduje o povolení zápisu skutečnosti založené usnesením valné hromady do obchodního rejstříku (srov. § 192 odst. 1 ZOK). Úpravu obdobnou § 131 odst. 8 ObchZ přitom neobsahuje ani zákon o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob (a není tudíž jiným právním předpisem předvídaným § 192 odst. 1 ZOK). Z řečeného se podává, že rejstříkovému soudu nepřísluší v rejstříkovém řízení posuzovat platnost usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným, a to ani v řízení o povolení zápisu skutečnosti založené usnesením valné hromady do obchodního rejstříku.⁶⁰

Citované usnesení mimo jiné potvrzuje názor P. Čecha a P. Šuka⁶¹ ohledně možnosti rejstříkového soudu odmítnout návrh na zápis skutečnosti založené usnesením valné hromady, nebo rozhodnutím jediného akcionáře v působnosti valné hromady v případě, že navrhovatel společně s návrhem nedoloží notářský zápis, přičemž k tomuto uvádí „Bez ohledu na to, jaké důsledky má absence notářského zápisu v konkrétním případě pro platnost usnesení valné hromady, nedoloží-li navrhovatel rejstříkovému soudu (přes výzvu podle § 88 VeřRej) notářský zápis osvědčující přijaté usnesení valné hromady, rejstříkový soud návrh na zápis odmítne podle § 86 písm. e) VeřRej.“

V právních kruzích bylo v recentní době diskutovaným tématem, zdali rejstříkový soud může posuzovat obsahové náležitosti přijatého usnesení valné hromady kapitálové společnosti v případech, o nichž je pořizována veřejná listina (notářský zápis). P. Čech v tomto zůstává podobný názor⁶², jaký zaujal Nejvyšší soud ČR v usnesení ze dne 22. února 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016, v němž Nejvyšší soud ČR uzavřel, že „Promítnuto do poměrů projednávané věci, v níž dovolatelka k návrhu připojila (mimo jiné) i **notářský zápis o usnesení valné hromady podle § 80a a násl. notářského řádu, v němž notář neučinil žádnou výhradu podle § 80b odst. 1 písm. k) notářského řádu (z níž by plynulo, že pro usnesení valné hromady nebyl odevzdán dostatečný počet hlasů) a z něhož vyplývá, že usnesení valné hromady dovolatelky o změně společenské smlouvy podle § 777 odst. 5 z. o. k. bylo přijato, rejstříkový soud (ani soud odvolací) nemohl přezkoumávat, zda byl pro usnesení o změně společenské smlouvy podle § 777 odst. 5 z. o. k.**

⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016. Uveřejněno v Právních rozhledech, č. 13 – 14, ročník 2017, str. 505. Závěry uvedené v tomto rozhodnutí je možné analogicky aplikovat i na poměry úpravy usnesení valné hromady akciových společností.

⁶¹ ČECH, Petr a ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0, str. 348.

⁶² K tomuto názoru P. Čecha jsem dospěl na základě konzultace proběhnuvší dne 10. července 2018 v prostorách jeho kanceláře.

*odevzdán dostatečný počet hlasů.*⁶³ Nejvyšší soud ČR tímto otevřel faktickou možnost přezkumu obsahových náležitostí těchto usnesení valné hromady. V případě, že notář do notářského zápisu učiní výhradu ve smyslu § 80b odst. 1 písm. k) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) vůči přijatému usnesení (byť pouze z jeho opatrnosti, nikoli z důvodu jeho přesvědčení, že usnesení valné hromady skutečně takovými vadami trpí), poté je rejstříkový soud povinen posoudit, zdali výhrada byla užitá správně s ohledem na obsah usnesení a zápis skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku odmítne z důvodu nedoložení podkladového dokumentu ve smyslu § 86 písm. e) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Použitím argumentace *a contrario* poté docházíme k závěru, že v případě, že rejstříkový soud posoudí výhradu notáře jako nedůvodnou, povolí v takovém případě zápis zapisované skutečnosti do obchodního rejstříku⁶⁴. Posledním možným scénářem je situace, kdy notář námitku vůči přijatému usnesení valné hromady neučiní. Jak vyplývá z textu výše citované judikatury, rejstříkový soud není v takovém případě oprávněn přezkoumávat obsahové náležitosti dané usnesení.

Lze uzavřít, že přestože se na první pohled může jevit, že rejstříkovému soudu není umožněno v žádných případech zkoumat zákonnost přijatého usnesení valné hromady, není tomu ve skutečnosti tak. Jsem toho názoru, že ponechání možnosti obsahového přezkumu usnesení v případě vznesení výhrady notáře v souvislosti s usneseními, o kterých musí být pořízena veřejná listina, je krok správným směrem, kterým je dále napomáháno k dodržování právních předpisů a může se jednat o pomyslnou poslední záchranu před snahou některých jedinců docílit zápisu skutečností do obchodního rejstříku majících konstitutivní povahu, které jsou v rozporu s právními předpisy.

Je možné učinit prozatímní shrnutí, že nebude-li usnesení valné hromady prohlášeno pravomocným rozhodnutím v soudním řízení za neplatné, uplynou-li relativně krátké prekluzivní lhůty pro podání příslušného návrhu na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady nebo rejstříkový soud v rámci přezkumu podkladových listin pro zápis skutečností do obchodního rejstříku neodmítne provést zápis do obchodního rejstříku, čímž fakticky usnesení valné hromady „prohlásí“ za neplatné, nedává dnešní právní úprava žádnou další možnost přezkumu platnosti usnesení valné hromady, byť by přijaté usnesení trpělo jakýmkoliv formálními nebo obsahovými vadami, které by mohly vést, byl-li by podán návrh na prohlášení neplatnosti

⁶³ Tučné pasáže byly vyznačeny diplomantem. Nejsou tedy součástí citovaného rozhodnutí.

⁶⁴ Předpokladem je samozřejmě splnění ostatních zákonných náležitostí kladených pro povolení zápisu skutečnosti do obchodního rejstříku.

usnesení valné hromady, k rozhodnutí soudu o prohlášení neplatnosti daného usnesení, s výjimkou případů prohlášení usnesení valné hromady za nicotné, o nichž bylo uvedeno výše v této diplomové práci.

Nedílným předpokladem, pro úspěch v rámci soudního řízení na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady je i podání protestu proti přijatému usnesení valné hromady. Blíže se tomuto tématu budu věnovat v kapitole č. 2.5 této diplomové práce.

Institut neplatnosti usnesení valné hromady je jedním z významných práv společníků a dalších osob aktivně legitimovaných, jehož prostřednictvím je určitý okruh osob s to se bránit přijatým rozhodnutím na valné hromadě mající negativní dopad do jejich práv a povinností.⁶⁵ Každé rozhodnutí ve věci neplatnosti usnesení valné hromady je bezesporu důležité i pro samotnou kapitálovou společnost. Možnost prohlásit usnesení valné hromady za neplatné lze v širším pohledu chápat taktéž jako zákonem upravený obecný institut právní ochrany poměrů uvnitř i vně společnosti.⁶⁶ Přestože z usnesení valné hromady ve většině případů nevznikají práva a povinnosti vně kapitálové společnosti, mají přijatá usnesení mnohdy sekundární vliv (dopad) na právní vztahy třetích osob. Jako příklad může posloužit usnesení valné hromady akciové společnosti schvalující navýšení základního kapitálu společnosti úpisem nových akcií, kdy akcionář s přednostním právem úpisu nových akcií uzavře smlouvu o úvěru nebo zápůjčce se třetí osobu, jejímž prostřednictvím bude mít v úmyslu financovat úpis nových akcií akciové společnosti.

Zákonodárce úpravou přezkumu platnosti usnesení valné hromady implicitně staví na jisto platnost přijatého usnesení valné hromady kapitálové společnosti za předpokladu, že nebude platnost usnesení úspěšně napadena u soudu anebo dojde-li k uplynutí zákonných prekluzivních lhůt pro podání návrhu na prohlášení neplatnosti usnesení.⁶⁷ Obdobně k tomuto dospívá skrze úpravu okruhu případů, v nichž, byť došlo k porušení právních předpisů, nebude usnesení valné hromady ani v takovém případě (při splnění zákonných podmínek) prohlášeno za neplatné.⁶⁸

⁶⁵ Z judikatury týkající se účelu úpravy platnosti usnesení valné hromady je možné poukázat na usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2008, sp. zn. 29 Odo 1400/2006.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Uplatňuje se presumpce platnosti usnesení valné hromady. Nabízí se analogické srovnání s presumpcí správnosti správních aktů ve veřejném právu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. 20 Cdo 1280/2003).

⁶⁸ Nezbytnou otázkou, kterou je potřeba se v tomto obecném vymezení zabývat, je situace, kdy kapitálová společnost má ve smyslu § 11 a § 12 zákona o obchodních korporacích jediného společníka, kdy působnost valné hromady vykonává tento společník. V těchto případech se valná hromada kapitálových společností nepochybně koná a její působnost náleží jedinému společníkovi. Všechny uvedené závěry uvedené v této práci se na jednočlenné kapitálové

Nebylo by správné nahlížet na problematiku prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady výhradně z pohledu navrhovatele žaloby, ale je zapotřebí mít na paměti i oprávněné zájmy a očekávání kapitálové společnosti a v neposlední řadě i ostatních společníků a třetích osob vstupujících v právní vztahy mezi nimi a společností. Vynechání zákonné úpravy omezující případy, ve kterých soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady, v dnes platné právní úpravě (bez adekvátní náhrady), by mohlo vést k vážným zásahům do práv třetích osob nabytých v dobré víře anebo by mohla vznikat bezdůvodná větší újma dané kapitálové společnosti v poměru se zásahem do práv navrhovatele usilujícího o prohlášení neplatnosti usnesení.

2.4. Obsahové vady usnesení valné hromady

2.4.1. Primární rozlišení

Základní charakteristika pojící se vymezení valné hromady, významu a koncepci neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností učiněná výše, mi dává možnost věnovat se v další části této diplomové práce otázce některých obsahových vad usnesení valné hromady, v jejichž důsledku může být prohlášeno usnesení valné hromady za neplatné, na což bude dále navázáno kapitolou zaobírající se podáním protestu na valné hromadě proti přijatému usnesení, kde bych se chtěl zaměřit na některé aspekty, které jsou s tímto spojeny.

Jak bylo již uvedeno výše, jurisprudencí rozlišuje vady usnesení valné hromady na procesní (formální) a obsahové (materiálové).⁶⁹ Právní předpisy však takovéto rozdělení explicitně nereflektují. Dostatečným argumentem proč tak právní předpisy nestanoví, může být zejména skutečnost, že zákon nečiní rozdílu mezi těmito vadami co do následků, které mohou způsobit (neplatnost usnesení valné hromady). Toto tvrzení je možné dovodit ze znění již několikrát uváděných § 191 a § 428 zákona o obchodních korporacích, jež neobsahují výše uvedené rozdělení.

Materiální vady lze charakterizovat jako vady obsahu usnesení⁷⁰, při kterých se přijaté usnesení dostává do konfliktu s právními předpisy, stanovami kapitálové společnosti anebo

společnosti aplikuje obdobně. Srov. v právní teorii EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. v pozn. 16, str. 346; DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem. 2 díl.* Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-781-2, str. 1853; nebo ŠTENGLOVÁ, Ivana. In: DĚDIČ, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana, KRÍŽ, Radim a ČECH, Petr. *Akciové společnosti. 7., přeprac. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-404-9, str. 431 an.

⁶⁹ Srov. JOSKOVÁ, Lucie. Op. cit. v pozn. 16, str. 420; ČECH, Petr. *Neplatnost usnesení valné hromady.* Právní rádce, č. 7, ročník 2014, str. 22; nebo POKORNÁ, Jarmila. § 191 [Oprávnění dovolat se neplatnosti usnesení valné hromady]. Op. cit v pozn. 40, str. 1015.

⁷⁰ Opačně formální vady jsou spojeny zejména se svoláním valné hromady a procesem přijetí daného usnesení.

dobrymi mravy.⁷¹ Z podstaty věci může existovat neohrazené množství obsahových vad, jelikož ať právní předpisy, stanovy nebo hledisko dobrých mravů skýtá nepřehlednou škálu příležitostí, se kterými se může usnesení valné hromady dostat do rozporu. Smyslem této diplomové práce není co nejobsáhlejší výčet možných obsahových vad, ale ucelený pohled na některé z nich, které se ve světle požadavku na podání protestu ve smyslu § 192 odst. 2 zákona o obchodních korporacích jeví jako problematické nebo iracionální. Vzhledem k tomu se dále zaměřím zejména na hledisko dobrých mravů, které se mi jeví jako nejméně proměnné v čase mající relativní časový přesah *pro futuro*. Pro úplnost v návaznosti na uvedené v předcházející větě, jsem si však vědom, že měřítko dobrých mravů v čase taktéž doznává změn a je podrobněji dotvářeno soudní judikaturou a rozebíráno právní jurisprudencí.

2.4.2. Dobré mravy

Problematiku dobrých mravů v jejích aktuálních konotacích můžeme pozorovat již v právu římském⁷², ze kterého i vychází české označení (překlad *boni mores*), a následně ve větší či menší míře po celý následující historický vývoj západní civilizace až do dnešního dne. Na tomto místě bych si dovolil přeskočit historii vývoje a chápání dobrých mravů po dobu předcházející dvacátému století, jelikož toto není cílem této diplomové práce, a přešel bych až do československé právní teorie první Československé republiky, kdy toto období považuji za již z části relevantní ve vztahu k následujícímu textu.

S případy porušení dobrých mravů s následkem neplatnosti právního jednání se můžeme setkat jak v československé právní teorii tak i praxi. Jedním příkladem za všechny lze zmínit právní úpravu v zákoně č. 946/1811 ř.z., obecný zákoník občanský, ve znění pozdějších předpisů, jež byl převzat do právního řádu Československé republiky prostřednictvím v úvodu této diplomové práce již zmiňované recepční normy, kdy v § 879 v souvislosti s neplatností (smlouvy) stanovoval, že „*Smlouva, jež se přičí zákonnému zákazu nebo dobrým mravům, jest neplatná.*“ Významným dílem reprezentující právní teorie první republiky zaobírající se dobrými mravy je monografie V. Kubeše⁷³, která se byť v převážné většině svého rozsahu věnuje vztahu dobrých mravů a neplatnosti smluv uzavřených v rozporu s nimi, obsahuje i úvahy nad dobrými mravy jakožto samostatným fenoménem, a to zejména v desáté kapitole věnující se výkladu

⁷¹ VÍTEK, Jindřich. *Neplatnost usnesení valné hromady s.r.o.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-543-4, str. 27.

⁷² Například SALAČ, Jaroslav. *Rozpor s dobrými mravy a jejich následky v civilním právu*. 2. Vydání. C.H.Beck, 2004, str. 11 a následující.

⁷³ KUBEŠ, Vladimír. *Smlouvy proti dobrým mravům*. Brno: Orbis, 1933. Sbirka spisů právnických a národohospodářských (Orbis). Veřejně dostupný na <https://digi.law.muni.cz/handle/digilaw/7158>.

pojmu dobrých mravů ve vztahu k přirozeným zásadám právním, kdy V. Kubeš uvádí, že „Rozhodují vždy „dobré mravy“ toho národa, jehož právní řád obsahuje k nim poukaz.“⁷⁴ a dále „Dobré mravy“ především poukazují k něčemu pevnějšímu, stálejšímu, k obsahu oněch kulturních norem, jež obstály ve dvojí zkoušce;“⁷⁵ Pro účely této diplomové práce je možné pro základní pochopení významu a geneze dobrých mravů uzavřít, že V. Kubeš chápe dobré mravy jako určité mravy, které jsou uznávány danou společností (či nějakou její částí, jako například příslušníky některých profesních organizací apod.) a soudcem⁷⁶, přičemž dobré mravy dále dělí do šesti odlišných podskupin, kde je posléze podrobuje kritice. Z meziválečné judikatury týkající se výkladu dobrých mravů je možné poukázat na několik rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky.⁷⁷

Dobré mravy v poválečném období byly, jako velká většina meziválečných předpisů a institutů v nich obsažených, dotčeny probíhajícími změnami (diskontinuitou) v politickém a právním prostředí, důsledkem čehož bylo vynechání dobrých mravů v zákoně č. 141/1950 Sb., občanský zákoník⁷⁸ i v občanském zákoníku 1964 po dobu trvání totálního režimu na našem území. Tento posun (upozadění práv jednotlivce ve prospěch celku) je možný přisuzovat změně hodnot, kterýžto lze demonstrovat na § 3 občanského zákoníku 1950, který uváděl „*Nikdo nesmí zneužívat občanských práv ke škodě celku*“ nebo v případě občanského zákoníku 1964 na článku VI zásad občanskoprávních vztahů „*Výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů musí být v souladu s pravidly socialistického soužití*“. Podobně tomu bylo i ve speciálním zákoně upravujícím akciové společnosti⁷⁹, který takéž neobsahoval možnost vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady pro rozpor s dobrými mravy. Období komunistické diktatury tedy s ohledem na dobré mravy nepřineslo žádných nových poznatků a podnětů, které by bylo možné využít pro účely této diplomové práce.

Důležitým milníkem v této oblasti je až novelizace občanského zákoníku 1964 provedená novelou zákona č. 509/1991 Sb., která do občanského zákoníku 1964 znovu zavedla neplatnost

⁷⁴ Tamtéž str. 178.

⁷⁵ Tamtéž str. 185.

⁷⁶ KUBES Vladimír. In: ROUČEK, František et al.: *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému II*. Praha: V. Linhart, 1935, str. 134.

⁷⁷ Např. rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 1. října 1931, sp. zn. Rv II 261/30, rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 12. června 1925, sp. zn. Rv I 1046/25 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 21. září 1929, sp. zn. Rv II 275/28.

⁷⁸ Dále jen „občanský zákoník 1950“.

⁷⁹ Zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech, ve znění pozdějších předpisů.

právních úkonů pro jejich rozpor s dobrými mravy.⁸⁰ Od tohoto okamžiku je možné pozorovat opětovný zájem právní teorie o otázku dobrých mravů, přičemž právní obci nejznámějšími jsou zejména monografie J. Salače⁸¹ a J. Hurdíka⁸². J. Salač příhodně shrnuje dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu ČR vymezující dobré mravy po 1989⁸³, kdy správně poukazuje na kontinuitu ve vymezení dobrých mravů s chápáním, jakým jim rozuměl zmiňovaný V. Kubeš v předválečné éře, tj. že dobré mravy jsou souhrnem určitých etických a kulturních norem společnosti, z nichž některé jsou trvalou a neměnnou součástí lidské společnosti, jiné spolu se společností podléhají vývoji.⁸⁴ Souhlasím s názorem J. Salače a dalších⁸⁵, že soudní judikatura i právní praxe by měla dobré mravy vymezovat co možná nejobecněji, a až následně v jednotlivých soudních sporech přistupovat k jejich výkladu *ad hoc*, a to prizmatem specifických skutkových okolností každého jednotlivého soudního řízení. Nelze si představit, že by právní předpisy nebo soudní judikatura byly s to taxativně stanovit, kdy se už o porušení dobrých mravů jedná, a kdy nikoli. J. Švestka k tomuto uvádí „*Příčí-li se výkon určitého práva dobrým mravům, musí to být soudem ve vzájemném jednání subjektů občanskoprávních vztahů vždy zjištěno podle objektivního kritéria s přihlédnutím ke všem okolnostem konkrétního případu, včetně doby, místa, jednání, jakož i postavení subjektů.*“⁸⁶

2.4.3. Usnesení valné hromady v rozporu s dobrými mravy

Jak již bylo nastíněno výše, jedním z důvodů neplatnosti usnesení valné hromady kapitálové společnosti je rozpor usnesení s dobrými mravy. Pro učinění představy, která usnesení jsou v rozporu s dobrými mravy, si s obecným vymezením dobrých mravů v kapitole 2.4.2 této diplomové práce není možné vystačit. Z tohoto důvodu se pokusím v následujícím textu vybrat typické příklady usnesení valné hromady v rozporu s dobrými mravy, na kterých se budu se

⁸⁰ Ustanovení § 39 občanského zákoníku 1964.

⁸¹ SALAČ, Jaroslav. *Rozpor s dobrými mravy a jeho následky v civilním právu*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004. Právní instituty. ISBN 80-7179-914-9.

⁸² HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-2001-6.

⁸³ Např. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. dubna 1993, sp. zn. 15 Co 137/93, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2003, sp. zn. 30 Cdo 664/2002, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. června 2000, sp. zn. 21 Cdo 1880/99 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. dubna 2001, sp. zn. 29 Cdo 1583/2000.

⁸⁴ SALAČ, Jaroslav. Op. cit. v pozn. 78, str. 192.

⁸⁵ Srov. SPÁČIL, Jiří. *Dobré mravy v českém občanském zákoníku a v judikatuře*. Právní rozhledy. 2004, č. 18, str. 665 nebo TĚGL, Petr. *O dobrých mravech*. Bulletin advokacie. 2011. č. 7-8, str. 32.

⁸⁶ ŠVESTKA, Jiří. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří et al. *Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 67.

snažit demonstrovat nelehké postavení aktivně legitimovaných osob k podání žaloby na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady, ve které se mohou tyto osoby ocitnout v průběhu konání valné hromady s ohledem na požadavek zákona podat proti takovému domnělému usnesení valné hromady v rozporu s dobrými mravy protest.

Ruku v ruce s obrodou kapitálových společností po roce 1989 vyvstávaly i spory uvnitř těchto společností. Jedním z prvních významných rozhodnutí soudů ve věci rozporu s dobrými mravy byl rozsudek Vrchního soudu v Olomouci⁸⁷. Skutkově se jednalo o srozumitelný případ, ve kterém valná hromada společnosti přijala usnesení, v jehož důsledku došlo ke změně společenské smlouvy do té míry, že přednostní právo k převzetí nových vkladů svědčí jednatelům a ohledně zbylých nepřevzatých částí vkladů náleží přednostní právo společníkům dle výše jejich podílů na společnosti. Jednatelé, toho času i společníci, převzali vkladovou povinnost v plné míře, čímž došlo k faktické marginalizaci účasti společníka (nezastávajícího funkci jednatele) na chodu společnosti citelným snížením jeho podílu na společnosti. Přestože usnesení valné hromady společnosti bylo přijato dostatečným počtem hlasů a usnesení ani samotná valná hromada netrpěla žádnými právními vadami, které by mohli zapříčinit neplatnost usnesení valné hromady. Soud přesto dospěl k závěru, že „*Při posouzení platnosti usnesení valné hromady však nelze se zřetelem k ustanovení § 1 odst. 2 ObchZ opomíjet hledisko dobrých mravů, obsažené v našem soukromém právu (např. ...§ 39 ObcŽ...)*.“ Rozpor s dobrými mravy byl v tomto případě spatřován v marginalizaci postavení a účasti společníka na společnosti ve prospěch společníků – jednatelů. Přestože se jedná o případ řešený za účinnosti občanského zákoníku 1964 a obchodního zákona, je možné shora uvedené poznatky využít i za účinnosti aktuální platné právní úpravy, kdy § 220 zákona o obchodních korporacích obsahuje dispozitivní úpravu přednostního práva k převzetí vkladové povinnosti v souvislosti s navýšením základního kapitálu. Ve výše citovaném rozhodnutí je možné pozorovat snahu soudu chránit zájmy a práva menšinového společníka, což je potřeba hodnotit pozitivně. Lpěním na zásadě legální licence by se v případech šikanózního výkonu práva „*tj. výkon práva učiněný v konkrétním případě nikoliv za účelem dosažení určitého hospodářského cíle a účelu sledovaného zákonnou normou, nýbrž záměrně (tzv. kvalifikovaná úmysl – *dolu coloratus*) či hlavně za účelem poškození či znevýhodnění jiného...*“⁸⁸ jevílo jako krajně nesprávné a porušovalo by základní ústavní práva jedince.

⁸⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. května 1996, sp. zn. 3 Cmo 60/96, Právní rozhledy, 1996, č. 10, str. 473.

⁸⁸ ŠVESTKA, Jiří. Op. cit. v pozn. 83, str. 68.

Konzistentnost ve svém rozhodování a bližší vymezení pomyslných mantinelů dobrých mravů vztahujících se k usnesení valné hromady kapitálových společností potvrdil Vrchní soud v Praze v dalším rozsudku⁸⁹, ve kterém majoritní společník disponující kvalifikovanou většinou počtu hlasů na valné hromadě prosadil usnesení společnosti, které vedlo ke změně v distribuci rozdělovaného zisku společnosti mezi společníky v poměru 95:5 ve prospěch majoritního společníka, přičemž nové rozdělení nereflektovalo majetkovou strukturu společnosti. Přestože prvnoinstanční i odvolací soud vyhověly žalobě, je vhodné poukázat na rozhodnutí prvně zmiňovaného, kdy svoji argumentaci založil na tvrzení, že jakékoliv přehlasování menšinového společníka společníkem většinovým na valné hromadě má za následek neplatnost usnesení valné hromady, a to z důvodu rozporu s dobrými mravy. Ve zdůvodnění soudu je patrné zásadní nepochopení vztahu přijetí usnesení na valné hromadě kapitálové společnosti díky hlasům většinového společníka, zájmy a právy menšinového společníka a dobrými mravy. Pokud by totiž napadené usnesení více respektovalo práva menšinového společníka garantované mu ve společenské smlouvě společnosti, netřeba však zcela přesně ve smyslu majetkové účasti společníků na společnosti, nemělo by poté dojít k rozporu usnesení s dobrými mravy pouze na základě skutečnosti, že přes nesouhlas menšinového společníka valná hromada přijala usnesení v jiném znění, než které by představoval. *Obiter dictum* rozsudku odvolacího soudu je v této souvislosti potřeba kvitovat, kdy tuto skutečnost vytýká prvnoinstančnímu soudu, kdy však co do petitu věci má stejný názor.

Přijetí vadného usnesení na valné hromadě totiž nemusí být pouze výhradně na základě hlasů, kterými disponuje většinový společník kapitálové společnosti. Příkladem mohou být kótované akciové společnosti přijaté k obchodování na regulovaném trhu, ve kterých s ohledem na leckdy velmi rozstříštěnou akcionářskou strukturu stačí vlastnit akcie společnosti, se kterými je spojeno hlasovací právo na valné hromadě, v objemu menším než 50% celkového počtu akcií s hlasovacím právem.⁹⁰ Jakkoliv jsou výše rozebíraná rozhodnutí přijata v poměrech staré právní úpravy, ve které, jak bylo nastíněno v úvodu této diplomové práce, nebyla výslovně zakotvena neplatnost usnesení valné hromady kapitálových společností pro rozpor s dobrými

⁸⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. prosince 1998, sp. zn. 7 Cmo 253/1998, Právní rozhledy, 2000, č. 5, str. 228

⁹⁰ Shodně např. PIHERA, Vlastimil. *K obecným limitům akcionářských práv*. Právní rozhledy, 2007, č. 10, str. 361.

mravy⁹¹, není důvodu, aby se jejich závěry neuplatnili i pro kapitálové společnosti za účinnosti zákona o obchodních korporacích.

Naopak soudy již v minulosti konstatovaly, že není v rozporu s dobrými mravy usnesení valné hromady, na základě kterého dochází ke změně sídla společnosti.⁹² Třebaže v tomto konkrétním rozhodnutí soud nevyhověl žalobě na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady pro rozpor s dobrými mravy, domnívám se, že kapitálové společnosti si nemohou být vždy zcela jisté, že jakékoliv usnesení valné hromady upravující stanovy ve věci stanovení sídla (myšleno jeho změny oproti stávajícímu) společnosti bude považováno za učiněné v souladu s dobrými mravy. Pokud by se žalobci podařilo v soudním řízení prokázat, že jediným důvodem pro změnu sídla byla snaha společníků (hlasujících pro přijetí usnesení o změně sídla) ztížit nebo připravit tohoto společníka o možnost vykonávat některá svá práva spojená s vlastnictvím podílu na společnosti⁹³, domnívám se, že v takovém případě by měla být ochrana společníkovi soudy poskytnuta, a to prohlášením daného usnesení (nebo jeho části⁹⁴) valné hromady za neplatné z důvodu rozporu s dobrými mravy. Jestliže soudní soustava poskytuje společníkům ochranu v situacích zneužívajícího způsobu svolání valné hromady, mám za to, že by stejně mělo být postupováno i ve výše uvedeném modelovém příkladu, jelikož společným úmyslem v obou případech je zneužití postavení většinového společníka, nebo většinových společníků.

V soudobé odborné časopisecké literatuře se objevila myšlenka⁹⁵ týkající se kadučního řízení, kdy *„Pro rozpor s dobrými mravy by bylo lze prohlásit usnesení valné hromady za neplatné např. tehdy, pokud by bylo prodlévajících společníků více, avšak ze společnosti by byl*

⁹¹ K důvodům analogické aplikace ustanovení vztahujících se k neplatnosti právních úkonů na usnesení valné hromady za účinnosti staré soukromoprávní úpravy viz. kapitola 1.2 této diplomové práce nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. května 2011, sp. zn. 29 Cdo 346/2010.

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. března 2008, sp. zn. 29 Cdo 2710/2007.

⁹³ Dokáži si představit, že změnou sídla společnosti z Prahy např. do Českého Těšína by ve spojení s neochotou společnosti mohlo dojít k zásahu do společnickova práva na informace, kdy by společnost tvrdila, že dokumenty a jiné věci podléhající právu na informace dle § 155 zákona o obchodních korporacích jsou přístupné v „novém“ sídle společnosti. Tento rozpor s dobrými mravy by mohl být umocněn např. zdravotním stavem společníka, který by mu neumožňoval dost dobře takovou cestu vykonat. Je však nezbytné uvést, že takovýto postup vnímám ospravedlnitelný v případě kapitálových společností s nízkým počtem společníků.

⁹⁴ K možnosti prohlášení neplatnosti pouze části usnesení valné hromady např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004. Ačkoli se jednalo o rozhodnutí ve věci částečné neplatnosti usnesení členské schůze družstva, závěry v něm obsažené jsou aplikovatelné i v současné právní úpravě.

⁹⁵ JANOŠEK, Vladimír. *Vyloučení (většinového) společníka ze společnosti s ručením omezeným rozhodnutím valné hromady*. Obchodněprávní revue. 2015, č. 5, str. 134-142.

vylouen pouze některý z nich, a to hlasy společníka jednajícího ve shodě s jiným prodlévajícím společníkem, jenž by ze společnosti naopak vyloučen nebyl.“ Autor příspěvku jak uvádí, vychází z meziválečné úpravy obsažené v zákoně o s.r.o., jmenovitě § 66, jež stanovovala, že není možné některé společníky nacházející se v prodlení se splněním jejich vkladové povinnosti vynechat z výzvy k jejímu splnění, a v případě nesplnění jejich povinnosti ani v dodatečné lhůtě byli tito společníci nacházející se v prodlení ze společnosti vyloučeni.⁹⁶ Dle znění citovaného ustanovení se podává, že tehdejší právní úprava však tuto formu kadučního řízení nespojovala s přijetím usnesení valné hromady o vyloučení konkrétního společníka nebo společníků, jakožto finálního řešení, ale jednalo se o výzvu společnosti, přičemž marným uplynutím dodatečné lhůty a prohášením jednatele docházelo k vyloučení společníka ze společnosti s ručením omezeným. Oproti tomu dnešní úprava vyloučení společníka ze společnosti s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích v § 151 odst. 2 nestanovuje postup takto striktně, kdy je na uvážení valné hromady, zdali společníka v prodlení se splněním vkladové povinnosti ze společnosti vyloučí či nikoliv. Vnímám tuto otázku podobně jako V. Janošek, avšak mám za to, že nelze takto paušálně stanovovat, že jakákoliv situace, ve které nebudou vyloučeni všichni společníci společnosti s ručením omezeným, ale pouze jenom někteří společníci, představuje automaticky porušení dobrých mravů.

K tomuto postoji mě vede několik proměnných, které mohou některé na první pohled podobné případy odlišovat, a díky nimž je možné mezi nimi učinit rozdíl, ve kterých situacích se o porušení dobrých mravů ještě jednat nebude a naopak. Budeme-li uvažovat nad kritérii, která mohou jednotlivá prodlení se splněním vkladové povinnosti odlišit, lze mezi prvními uvést dobu prodlení společníka.⁹⁷ Domnívám se, že je vhodné a nezbytné činit rozdíl v případě prodlení společníků téže kapitálové společnosti, kdy jeden společník je v prodlení se splněním vkladové povinnosti po dobu čtyř let od jejího vzniku s prodlením druhého společníka se splněním jeho vkladové povinnosti po dobu v řádech měsíců od jejího vzniku. Přestože pro tento argument není v zákoně o obchodních korporacích výslovná opora, myslím si, že je možné ho přelit učinit, a to právě s poukazem na hledisko dobrých mravů. Kdyby zákonodárce při pracích na zákoně o obchodních korporacích měl v úmyslu nereflektovat dobu, po kterou je společník v prodlení se splacením vkladové povinnosti, upravil by znění § 151 odst. 1 zákona o obchodních korporacích

⁹⁶ V tehdejší znění: „Nedovoluje se jednotlivé váhavé společníky vyjmouti z hrozby, že budou vyloučeni. Když byla dodatečná lhůta marně prošla, váhaví společníci buďte od jednatelů prohlášeni za vyloučené...“

⁹⁷ Pro účely dalšího výkladu budu vycházet ze skutečnosti, že společník má splnit vkladovou povinnost do pěti let od vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti za trvání společnosti.

tak, aby sankcionovala společníka nikoli úrokem z prodlení ve výši dvojnásobku sazby úroku stanoveném nařízením vlády v souladu s § 1970 občanského zákoníku, ale například jednorázovou procentuální sankcí z výše nesplaceného peněžitého vkladu.⁹⁸ Jestliže za účinnosti staré právní úpravy byla smyslem a účelem vnučovacích ustanovení ke splnění vkladové povinnosti společníků především ochrana třetích osob⁹⁹, poté tento záměr ztratil od roku 2014 z převážné většiny na významu se vznikem možnosti zakládat společnosti s ručením omezeným se základním kapitálem ve výši 1 Kč. Potlačení garanční funkce základního kapitálu tedy došlo ve většině případů k zahazení rozdílů a smyslu v činění odlišností, s jak velkou výší vkladové povinnosti je společník v prodlení, kdy většina společností s ručením omezeným nebude nikterak nucena k jeho bezdůvodnému navýšení a bude se jednat povětšinou o částku symbolické hodnoty mající spíše význam pro určení výše podílu společníků na společnosti než výše uvedenou garanční funkci.¹⁰⁰ I s ohledem na argumenty výše uvedené se domnívám, že lze mít důvodné očekávání v rozhodování soudů v případech souběhu prodlení společníků se splacením vkladové povinnosti odlišujících se navzájem v trvání onoho prodlení ve prospěch žalobce, který bude žalovat na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady o vyloučení společníka ze společnosti, jestli zde bude existovat simultánně minimálně další jeden společník, který bude v prodlení se splacením jeho vkladové povinnosti alespoň po stejně dlouhou dobu.

Před samotným přijetím usnesení valné hromady ve věci vyloučení společníka je společnost s ručením omezeným povinna společníka vyzvat a poskytnout mu dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění jeho povinnosti.¹⁰¹ K učinění tohoto kroku je bezesporu nejvhodnější osoba jednatele, který zastupuje společnost při všech právních jednáních. Nicméně ani v judikatuře k obchodnímu zákoníku nebylo sporu o tom, že tato výzva se stanovením přiměřené (s ohledem na aktuální požadavek § 239 občanského zákoníku) doby k dodatečnému splnění vkladové povinnosti

⁹⁸ V případě nepeněžitých vkladů by v úvahu přicházel výpočet vycházející s předchozího ocenění nepeněžitého vkladu.

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/97 [ASPI ID: JUD11654CZ].

¹⁰⁰ Ke garanční funkci základního kapitálu a k její marginalizaci blíže např. ČERNÁ, Stanislava. *In: Op. cit. v pozn. 16, str. 123.*

¹⁰¹ HAVEL, Bohumil. § 151 [Kaduční řízení]. *In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr et al. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4, str. 329.*

společníka může být součástí usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným.¹⁰² Toto usnesení musí být nicméně doručeno příslušnému společníkovi, resp. se musí dostat do dispoziční sféry adresáta (společníka). Společníkovi v takovém případě svědčí jako v jiných případech přijetí usnesení valné hromady právo podat žalobu na určení neplatnosti tohoto usnesení dle § 191 zákona o obchodních korporacích, včetně práva namítat rozpor přijatého usnesení s dobrými mravy. Lze přijít s podobným konceptem jako ve shora popsaném případě, kdyby v usnesení valné hromady byla výzva dvěma společníkům, kteří by byli po totožnou dobu v prodlení se splacením jejich vkladové povinnosti, ke splnění jejich vkladové povinnosti ve zcela rozdílných (např. tři měsíce a druhému dvanáct měsíců) dvou lhůtách bez jakéhokoliv dalšího zdůvodnění jejich rozdílnosti. Společnost by se měla mít v těchto případech na pozoru, protože se lze důvodně domnívat, že by takové usnesení mohlo být soudy prohlášeno za neplatné s poukazem na rozpor s dobrými mravy, kdy jednomu společníkovi je poskytnuta delší lhůta než druhému. Za hranicí dobrých mravů se domnívám by mohl být posouzen případ, ve kterém by společnost před valnou hromadou neformálně kontaktovala společníka, který jí předložil smluvní dokumentaci, jejímž prostřednictvím má v úmyslu financovat splnění jeho vkladové povinnosti, jestliže by čerpání prostředků měla z ostatních skutečností nastat až za čtyři měsíce. Byla-li by tato skutečnost společníkům na valné hromadě známá a valná hromada by přijala usnesení poskytující společníkovi „pouze“ tři měsíce k dodatečnému splnění jeho vkladové povinnosti, poté se domnívám, že by takové usnesení mělo být prohlášeno za neplatné z důvodu rozporu s dobrými mravy.

Soudní praxe v minulosti řešila taktéž případ¹⁰³, ve kterém shromáždění delegátů družstva rozhodlo o odvolání jeho členky proti rozhodnutí představenstva až po uplynutí dvou let od podání odvolání proti jejímu vyloučení z družstva, a to z důvodů neuhrazení dluhu vůči družstvu spojeného s užíváním družstevního bytu. S poukazem na nepřiměřeně dlouhou dobu mezi odvoláním a přijetím usnesení shromáždění delegátů Nejvyšší soud ČR rozhodl, že „...*vyloučení v pořadí druhým usnesením shromáždění delegátů (teprve) za dva roky po podání tohoto opravného prostředku, bylo toto rozhodnutí přijato způsobem, který je - s ohledem na nepřiměřeně dlouhou dobu, po kterou zůstalo právní postavení žalobkyně jako členky družstva*

¹⁰² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/94, Právní rozhledy, 1995, č. 12, str. 496 an. nebo oprávnění valné hromady společnosti s ručením omezeným aťraovat si oprávnění rozhodnout o otázce náležející do působnosti jiného orgánu společnosti.

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 4262/2009. Třebaže se tento rozsudek týkal poměrů uvnitř družstva, závěry v něm uvedené je možné vztáhnout i na společnosti s ručením omezeným, kdy v něm uvedené závěry bude možné analogicky vztáhnout na případy kapitálových společností.s

nejisté - v rozporu jak se zásadami, na nichž stojí družstevní právo, tak i s dobrými mravy.“

Vzhledem k tomu, že úprava kadučního řízení v českém právním prostředí nestanovuje pevnou lhůtu, ve které má nejvyšší orgán společnosti s ručením omezeným rozhodnout o (ne)vyloučení společníka ze společnosti, je potřeba závěry výše citovaného rozhodnutí brát v potaz a společnosti by v praxi neměly bezdůvodně oddalovat rozhodnutí v těchto věcech. V návaznosti na shora rozebíraný případ prodlení společníka se splněním jeho vkladové povinnosti se aplikace těchto závěrů přímo nabízí. Společnosti s ručením omezeným by neměly otálet se zařazením bodu vyloučení společníka ze společnosti na pořadu valné hromady od okamžiku marného uplynutí lhůty poskytnuté společností společníkovi ke splnění jeho vkladové povinnosti. Je přitom legitimní otázkou, jak dlouhé mezidobí mezi těmito kroky může uplynout bez toho, aniž by se společnost vystavovala riziku, že přijaté usnesení valné hromady nebude v rozporu s dobrými mravy z výše důvodu zmíněného v tomto odstavci. Část právní obce může zajisté považovat platnou právní úpravu za pozitivní a v duchu dispozitivní zásady prolínající se soukromým právem za správnou, kdy každý případ by měl být posuzován samostatně ve světle jedinečných skutkových okolností. Nenacházím však ostatních dostatečně silných argumentů, které by tento možný pohled dále podporovaly. Domnívám se totiž, že tento případ je vhodné řešit pozitivní právní úpravou, nikoli pouze pomocí soudní judikatury aplikující hledisko dobrých mravů ve vztahu k platnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným.

Hlavní přínos přístupu s pozitivní právní úpravou lhůty pro přijetí usnesení o (ne)vyloučení společníka shledávám v právní jistotě, a to všech angažovaných osob. Společným jmenovatelem pro všechny případy je jistota společnosti a společníka, že usnesení valné hromady přijaté v takto stanovené zákonné lhůtě, by při splnění ostatních zákonných předpokladů, bylo v souladu s právními předpisy. Doposud kriticky nezodpovězenou otázkou je stanovení délky této lhůty. Z odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 4262/2009 plyne, že Nejvyšší soud ČR považuje dobu dvou let již za nepřiměřeně dlouhou. S tímto závěrem je možné souhlasit, nelze ho však vnímat jako dogmatickou nepřekonatelnou hranici, za níž nelze dále jít. Otázka dalšího setrvání společníka ve společnosti s ručením omezeným je již ze své podstaty velmi citlivou záležitostí a v praxi nezřídka přináší zjitřené spory mezi angažovanými osobami, ve kterých je zejména dotčený společník připraven užít všech právních prostředků, i těch, o kterých si je předem s velkou pravděpodobností jist, že nemají reálné možnosti na úspěch ve věci. Součástí těchto prostředků může být právě podání žaloby na určení neplatnosti usnesení valné hromady v jeho věci z důvodu tvrzeného rozporu usnesení s dobrými mravy za použití argumentace, že usnesení bylo přijato v nepřiměřeně dlouhé době, tj. ve smyslu diskutovaného

rozhodnutí v rozporu s dobrými mravy. Přitom toto mezidobí nemusí trvat právě dva a více let, ale společník může za současné platné právní úpravy namítat neplatnost i rozhodnutí přijatého v kratší době, čímž se do právní nejistoty ohledně (ne)platnosti usnesení valné hromady a dalším setrvání ve společnosti dostává jak společnost, tak on samotný, přičemž tento jev je nutno hodnotit jako negativní. Zákonodárce v připravované novele zákona o obchodních korporacích¹⁰⁴ tuto možnost nevyužívá, a naopak v důsledku navrhované změny § 151 odst. 2 zákona o obchodních korporacích¹⁰⁵ zcela upouští od bližšího stanovení lhůty k nápravě, vystačuje si pouze s povinností výzvy obsahující upozornění na možnost vyloučení společníka ze společnosti. Velmi skepticky nahlížím na novelu ZOK týkající se právě tohoto ustanovení, kteroužto vnímám jako krok zpátky a promarněnou příležitost zákonodárce vyřešení některých problému, které se v praxi vyskytují. Vnímám dvě možná řešení, která by tuto problematiku mohla alespoň částečně narovnat. První, z mého pohledu vhodnější variantou, by bylo stanovení pevného časového rozmezí v délce dvanácti měsíců od marného uplynutí dodatečné lhůty ke splnění vkladové povinnosti poskytnuté společníkovi, jinak k takovému právnímu jednání nebude přihlíženo. Období jednoho roku vnímám jako dostatečné pro vyhodnocení situace ohledně společníka, přípravu a svolání zasedání valné hromady společnosti a v neposlední řadě přijetí usnesení valné hromady o (ne)vyloučení společníka ze společnosti. S přihlédnutím k jiným lhůtám¹⁰⁶, které zákon o obchodních korporacích stanovuje pro jiné případy, se mi lhůta jednoho roku jeví jako přiměřená. Druhou možností může být stanovení pravidla, že o vyloučení společníka musí být rozhodnuto na nejbližším zasedání valné hromady konaném po marném uplynutí dodatečné lhůty ke splnění vkladové povinnosti společníka. Větší flexibilita tohoto řešení přináší do určité míry podobné riziko jako současná a navrhovaná úprava v novele ZOKu. V případě, že by se nejbližší valná hromada konala po uplynutí diskutovaných dvou let, bylo by zajiště nutné ve světle zmiňované judikatury přesto takové usnesení valné hromady považovat za rozporné s dobrými mravy, a tudíž neplatné. Takové jednání by se dostávalo i do rozporu se zásadou stanovenou v § 2 odst. 2 občanského zákoníku, kdy zákonnému ustanovení nelze

¹⁰⁴ Dále jen jako "novela ZOK". Kompletní textové znění navrhované novely dostupné na adrese <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=207> jakožto sněmovní tisk č. 207/0.

¹⁰⁵ Odstavec 2 má nově znít "*Společníka, který je v prodlení se splněním vkladové povinnosti, ačkoliv byl k jejímu plnění vyzván a na možnost vyloučení upozorněn* (vyznačeno nové znění, pozn. diplomanta), může ze společnosti valná hromada vyloučit. Má-li společník více podílů, týká se vyloučení jen toho podílu, ohledně něhož je společník v prodlení s plněním vkladové povinnosti, ledaže společenská smlouva určí jinak." Jak vidno, zákonodárce zcela upouští od částečné delegace právní úpravy na ustanovení občanského zákoníku týkající se vyloučení člena spolku.

¹⁰⁶ Např. lhůty stanovené v § 181 odst. 2 nebo § 208 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodárce. Úmyslem zákonodárce by dozajisté nebylo aprobování takového jednání, kdy smyslem stanovení lhůty „na nejbližší konané valné hromadě“ by bylo brzké vyřešení dané situace, ať by se mělo jednat o oddálení v čase úmyslně či neúmyslně způsobené.

2.4.4. Rozpor s dobrými mravy v historii a sousedních právních řádech

Otázka souladu usnesení valné hromady kapitálových společností s dobrými mravy byla předmětem zájmu právních teoretiků i v minulosti. Nejednalo se pouze o disciplínu ryze teoretickou, ale tento problém je možné nacházet jak v právní praxi tak samozřejmě i v rozhodovací činnosti tehdejších soudů. Není žádným překvapením, že právní prostředí první republiky bylo velmi silně ovlivněno zejména rakouským a německým právem, reflexí čehož jsou v literatuře rozebírány zejména rozhodnutí říšského soudu, kdy vzhledem k recepci velké části rakouského právního řádu po vzniku Československé republiky je tento jev pochopitelný. V již citované monografii V. Kubeše se autor okrajově věnuje i problematice neplatnosti usnesení valné hromady pro rozpor s dobrými mravy, přičemž označuje tuto otázku za velmi zajímavou.¹⁰⁷ Autor naznačuje vývoj, kterým si neplatnost usnesení valné hromady pro rozpor s dobrými mravy prošla na rakouském území, kdy zprvu říšský soud zastával názor takřka neomezené moci akcionářů nebo společníků, co do možnosti obsahu přijatého usnesení valné hromady kapitálové společnosti tak, aby bylo stále v souladu s dobrými mravy, přičemž autor parafrázuje názor A. Kappeho „*V rámci této zásady jest jen velmi skrovné místo pro použití principu dobrých mravů a jde spíše o teoretické vytčení hranice, prakticky však tento princip se uplatňuje velmi nepatrně.*“¹⁰⁸ První posuzovaný případ, ve kterém tehdejší soudy aplikovaly hledisko dobrých mravů, přisuzuje V. Kubeš rozhodnutí RO. sv. 107 str. 72¹⁰⁹, ve kterém soud posuzoval hledisko dobrých mravů mezi obsahem usnesením valné hromady poskytujícím většině, která toto usnesení prohlašovala, takový přínos na úkor společnosti a dosahovala takové intenzity, až se dostalo do rozporu s dobrými mravy. V tomto směru lze pozorovat hodnotové nastavení tehdejší společnosti a cílů právního řádu, kdy hlavním hodnotícím kritériem je celkové blaho společnosti, a až na druhém místě zájmy menšinových společníků.¹¹⁰ Přesto je možné pozorovat některé společné jmenovatele mezi tehdejším chápáním rozporu usnesení s dobrými

¹⁰⁷ KUBEŠ, Vladimír. Op. cit. v pozn. 70, str. 276 an.

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 277.

¹⁰⁹ Citováno podle KUBEŠ, Vladimír. Op. cit. v pozn. 70, str. 277.

¹¹⁰ Tamtéž, str. 278.

mravy a současnými judikatorními závěry a jurisprudencí.¹¹¹ Zajímavým zjištěním je poté zásada zastávaná v oné době říšským soudem, že v rozporu s dobrými mravy není naopak přijaté usnesení, „...*když správa anebo většina společníků poškozuje menšinu a usiluje ziskuchtivě o vlastní prospěch, když toto počínání slouží zájmu společnosti.*“ Domnívám se, že se jedná o výstižné zachycení tehdejšího celkového společenského nastavení společnosti, kdy práva jednotlivce na žebříčku hodnot nebyla na předních místech. Posun v této problematice je možné ve střední Evropě pozorovat až ve druhé polovině dvacátého století. Není překvapením, že dnešní rakouská a německá právní úprava taktéž pracuje, podobně jako tuzemské právní předpisy, s neplatností usnesení valné hromady kapitálové společnosti pro rozpor s dobrými mravy.^{112 113} Nebudu se v této diplomové práci dále podrobně věnovat výkladu pojmu dobrých mravů v německy hovořícím právním prostředí, ačkoliv se jedná o otázku navýsost zajímavou. Komparistika právní úpravy bude provedena až ve světle úpravy podání protestu proti přijatému usnesení valné hromady kapitálové společnosti s přihlédnutím k důsledkům, které jsou s (ne)vznesením spojeny.

Smyslem této podkapitoly bylo představit určité typové znaky usnesení valné hromady kapitálové společnosti, které jsou v rozporu s dobrými mravy. Získáním většího povědomí o této otázce by mělo být, dle mého názoru, spojeno společně s nabytím určité nejistoty, která je s dobrými mravy vždy úzce spojena. V právní praxi je často argument rozporu s dobrými mravy brán jako pomyslné záchranné lano, kterého se žalobce snaží chytit a využít v případech, ve kterých vyčerpal všech jiných argumentů. V textu výše jsem se snažil zachytit mé vnímání diskutované problematiky, kterou vnímám jako velmi komplexní, s částečným přesahem i do teoretické roviny. Žalobci a jejich právní zástupci mohou v soudních řízeních v některých na první pohled bezvýhodných situacích, na které právní předpisy nedávají zcela jasnou odpověď, docílit prohlášení neplatnosti daného usnesení valné hromady. Dovolím si i tvrdit, že oproti ostatním žalobním důvodům, pro které může být usnesení valné hromady prohlášeno za neplatné, se jedná o nejsložitější případ co do jeho uchopení a následné argumentace v rámci

¹¹¹ Srov. např. s poznámkou 85 výše, kdy V. Kubeš uvádí, že „*Usnesení valné hromady přičí se dobrým mravům...za vědomého poškození zájmů menšiny se zjednáva nebo zajišťuje trvalý nebo výlučný vliv na společnost, aniž by tento postup byl odůvodněn věcným zájmem společnosti.*“

¹¹² V Rakouské republice ustanovení § 199 odst. 1 č. 4 zákona č. 98/1965 BGBL., Aktiengesetz, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹³ V poměrech Německé spolkové republiky dovozeno judikatorně v souladu s názory tamní právní jurisprudence, kdy takové porušení je posuzováno podle § 241 Aktiengesetz ze dne 6.9.1965, ve znění pozdějších předpisů. Dále jen „AktG“.

soudního řízení. Tyto dílčí závěry bych chtěl dále rozvést v následující kapitole s přihlédnutím k požadavku zákona o obchodních korporacích na podání protestu, který má být odůvodněný (s přihlédnutím k výjimkám předpokládaných zákonem). Konečným cílem, resp. závěrem této diplomové práce by mělo být předložení dostatečného množství argumentů a podnětů, které by ve svém důsledku měly dokládat dle mého názoru zbytečnou přísnost zákona o obchodních korporacích ve vztahu k podání protestu v případech rozporu usnesení s dobrými mravy.

2.5. Protest

Zákon o obchodních korporacích napadení platnosti usnesení valné hromady kapitálových společností oproti úpravě spolkového práva obsažené v občanském zákoníku podmiňuje meritorní rozhodnutí ve věci podáním protestu proti příslušnému usnesení valné hromady.¹¹⁴ Přestože se nejedná o zcela nový právní institut v českém právním řádu¹¹⁵, zákonodárce mu v zákoně o obchodních korporacích dává nový význam a obsah. Ačkoliv zákonodárce ve zvláštní části důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích nepředestírá předlohu nebo inspirační zdroje pro tuto změnu, lze se úspěšně domnívat, že těmito byly na prvním místě německá úprava podání protestu proti usnesení valné hromady a druhou možností se nabízí úprava podání námítky v družstevním právu, která byla obsažena v obchodním zákoníku, a to konkrétně v § 242 odst. 1. K prvnímu tvrzení mě vede skutečnost, že zákonodárce v důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích na několika místech neskrývá svou inspiraci v německé právní úpravě, když například uvádí, že „*Není snahou návrhu být „českou cestou“ úpravy obchodního práva, a proto zohledňuje zkušenosti evropského obchodního zákonodárství (zejména britského, německého, rakouského,...*“.¹¹⁶ Srovnání německé úpravy podání protestu bude věnován prostor na konci této kapitoly poté, co bude provedena analýza tuzemského práva. Druhý závěr opírám o skutečnost, že úprava námítky proti usnesení členské schůze je z velké části podobná právní úpravě protestu v dnešním právním řádu.¹¹⁷ Jedná se o konkrétní promítnutí jedné ze zásad, na kterých je postaveno současné soukromé právo, a to *vigilantibus iura scripta*

¹¹⁴ Pro účely společnosti s ručením omezeným tak činí v § 192 odst. 2 a pro akciovou společnost v § 424 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

¹¹⁵ Obchodní zákoník s ním počítal v § 188 odst. 2 písm. f), a to konkrétně jako možnou součást zápisu z valné hromady, jejíž podání nemělo žádného dalšího právního významu.

¹¹⁶ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), č. 90/2012 Dz, obecná část, bod 12.

¹¹⁷ K bližšímu výkladu např. PEKÁREK, Milan. § 242 [Neplatnost usnesení]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, HAVEL, Bohumil, MACEK et al. *Obchodní zákoník. 13. vydání*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-354-7, str. 871.

sunt (v českém překladu: zákony jsou psány pro bdělé). Z jiného úhlu pohledu bychom mohli tento jev popsat jako upuštění od paternalistické úlohy soukromého práva prosazované za komunistického režimu na našem území ve prospěch svobody jednotlivce, se kterou je ovšem spojena určitá míra zodpovědnosti (bdělosti) každé osoby s ohledem na svá práva ale i povinnosti. Zavedení institutu protestu nebylo v právní obci nijak zásadně rezonujícím tématem, co se jeho smyslu týká. Deklarovaná snaha zákonodárce přispět tímto krokem ke zvýšení právní jistoty všech zainteresovaných osob ohledně platnosti nebo případné neplatnosti usnesení valné hromady kapitálové společnosti byla jurisprudencí přijata, kdy v časopisecké, komentářové ani akademické literatuře jsem se neseťkal s více či méně negativním postojem vůči zavedení nutnosti podání protestu. Naopak způsob, jakým byl protest do českého právního prostředí implementován, vyvolává do dnešního dne bohatou debatu předních českých komercionalistů.

Pro polemiku s názorovými proudy je nezbytné si v první řadě představit a vymezit úpravu protestu v zákoně o obchodních korporacích. Jelikož úprava je u obou kapitálových společností v zásadě totožná, budu se dále věnovat primárně úpravě týkající se společnosti s ručením omezeným, a v případě potřeby upozornění na odlišnost mezi těmito dvěma úpravami tak výslovně učiním. Jak bylo již uvedeno, úprava protestu se koncentruje v § 192 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, když stanovuje, že *„Neplatnosti usnesení valné hromady se společník nemůže dovolávat, nebyl-li proti usnesení valné hromady podán protest, ledaže nebyl podaný protest zapsán chybou zapisovatele nebo předsedy valné hromady nebo navrhovatel nebyl a valné hromadě přítomen, případně důvody pro neplatnost usnesení valné hromady nebylo možné na této valné hromadě zjistit.“* Gramatický výklad tohoto ustanovení je vcelku jednoznačný, není-li proti usnesení podán protest, nemůže se společník úspěšně dovolat neplatnosti usnesení valné hromady, s výjimkou případů předpokládaných zákonem. Tomuto výkladu odpovídá i znění důvodové zprávy.¹¹⁸ Odhlédneme-li od významu podání protestu vztahujícímu se k soudnímu řízení, plní protest roli i určitého varovného signálu vůči společnosti¹¹⁹, kdy společnost dostává podnět, že protestované usnesení může být podrobeno v budoucnu přezkumu jeho platnosti v soudním řízení, přistoupí-li společník k podání žaloby. Společnosti s ručením omezeným mohou být v takových případech motivovány k přijetí nového usnesení a revokaci usnesení protestovaného.¹²⁰ Je dozajisté otázkou, do jaké míry je tato možnost společnostmi

¹¹⁸ Vláda. Op. cit. v pozn. 113, k § 175 až 201.

¹¹⁹ DVORÁK, Tomáš. Op. cit. v pozn. 48, str. 589.

¹²⁰ Podobně toto vnímá např. JOSKOVÁ, Lucie. *Napadení usnesení valné hromady společníkem podle zákona o obchodních korporacích*. Obchodněprávní revue. 2013, č. 2, str. 42.

využívána. Domnívám se, že míra výskytu tohoto jevu nebude příliš častá, obzvláště v případě namítaného rozporu s dobrými mravy, který je jedním z ústředních bodů této diplomové práce. Lze důvodně předpokládat, že veškerá usnesení valné hromady kapitálové společnosti¹²¹ jsou přijímána z nějakého důvodu a s určitým cílem. Společníci, kteří hlasovali pro přijetí protestovaného usnesení, nemusí být zcela motivováni k přijetí odlišného usnesení, které nemusí zcela reflektovat jejich snahy a zájmy. Jsem toho názoru, že pro takové společnosti je vhodnějším a ekonomičtějším nástrojem působení na management společnosti, který může být donucen k hájení napadeného usnesení v rámci soudního řízení z finančních a personálních kapacit společnosti, kdy sekundární přínos může pociťovat právě většinový společník (společníci).

Zákon o obchodních korporacích nestanovuje nic bližšího, než že protest proti usnesení musí být podán. Z uvedeného je nutné dojít k závěru, že je lhostejné, jaká osoba na valné hromadě protest podá. Může se tedy jednat o jakéhokoliv společníka, v důsledku čehož se mohou ostatní společníci domáhat neplatnosti usnesení valné hromady v soudním řízení, přičemž jsou vázáni v soudním řízení důvodem, pro který byl podán protest na valné hromadě.

Tento závěr o uvedení konkrétního důvodu v zápise z valné hromady, pro který považuje protestant usnesení valné hromady za neplatné, vyplývá z textu důvodové zprávy a gramatického výkladu zákona o obchodních korporacích, když ten v § 189 odst. 1 písm. f) uvádí, že součástí zápisu má být obsah protestu společníka, přičemž tento názorový proud je zastáván řadou autorů a je převažující v právní teorii.¹²² Právní úprava nestanovuje, že společník může „využít“ pouze protestu jiného společníka. Gramatickým výkladem lze dále dojít k závěru, že společník se může domáhat neplatnosti usnesení valné hromady také v případě, pokud protest podá kterákoliv z osob k tomu oprávněných podle právních předpisů.¹²³

¹²¹ Tím jsou myšlena usnesení valné hromady, která mají bezprostřední dopad do práv a povinností společníků, nikoli typová usnesení valné hromady, jejímiž schváleními valná hromada bere na vědomí určité skutečnosti (např. přijetí usnesení o seznámení valné hromady se závěry zprávy dozorčí rady ve smyslu § 201 odst. 2 písm. d) zákona o obchodních korporacích).

¹²² Srov. JOSKOVÁ, Lucie. Op. cit. v pozn. 117, str. 43; DVOŘÁK, Tomáš. Op. cit. v pozn. 48, str. 590; Vláda. Op. cit. v pozn. 113, k § 175 až 201; ŠUK, Petr. § 192 [Limity přezkumu platnosti usnesení valné hromady]. Op. cit. v pozn. 98, str. 426 nebo CHOVANCOVÁ, Kateřina. *Protest proti usnesení valné hromady*. Obchodněprávní revue. 2017, č. 3, str. 76.

¹²³ V tomto bodě dochází k odlišnosti mezi právní úpravou akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným. Tento rozdíl je však důvodem rozdílné úpravy orgánů jednotlivých kapitálových společností. Ve společnosti s ručením omezeným může protest podat společník, jednatel, člen dozorčí rady nebo likvidátor, kdežto v poměrech akciové společnosti je oprávněn podat protest akcionář, člen představenstva, likvidátor nebo člen dozorčí rady

Hlavním představitelem druhého názorového proudu zastávajícího opačné stanovisko, totiž že protest nemusí obsahovat konkrétní důvody, pro které je usnesení valné hromady neplatné, reprezentuje zejména P. Čech.¹²⁴ Autor staví proti sobě postavení společníka, který se valné hromady kapitálové společnosti nezúčastnil, se situací společníka, jenž se aktivně účastnil zasedání valné hromady. Prvně uvedený dle autora požívá bezdůvodného zvýhodnění, jelikož je splněna jedna z výjimek uvedených v § 192 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, kterou je neúčast tohoto společníka na valné hromadě, pročez dle gramatického výkladu dojdeme k závěru, že v případě, neúčastnil-li se společník valné hromady, na které bylo příslušné usnesení přijato, není tento společník nijak omezen ve svém právu domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady navzdory tomu, že nepodal nebo nebyl podán žádný protest proti danému usnesení. Naopak společník, který má zájem na chodu kapitálové společnosti a je účasten valné hromady (osobně či v zastoupení), je zákonem limitován pouze na případy, je-li podán protest proti příslušnému usnesení, kdy navíc nemůže před soudem namítat jiné důvody neplatnosti, než které byly uvedeny v protestu za splnění podmínky, že důvody pro neplatnost usnesení valné hromady nebylo možné na této valné hromadě zjistit nebo pokud jeho protest nebyl správně zaznamenán chybou zapisovatele.

Předně je nezbytné upozornit na to, že se nejedná o spor vedený v teoretické rovině nemaje jeho rozřešení citelného dopadu do každodenního chodu kapitálových společností, ale jedná se vskutku o výkladový spor, který má potenciál zasáhnout citelnou část dnešní právní praxe. V předcházející kapitole této diplomové práce jsem se snažil doložit, že posouzení rozporu usnesení valné hromady kapitálové společnosti s dobrými mravy není jednoduchou právní analýzou pro právní obec, natož pro laickou veřejnost. Z tohoto důvodu se dále zaměřím zejména na toto hledisko, kdy závěry učiněné ve vztahu k němu budou moci být analogicky užity i na důvody neplatnosti usnesení valné hromady pro porušení právních předpisů nebo společenské smlouvy. Nejdříve se pokusím vyjít z nejobecnějších zásad plynoucích z ústavního pořádku České republiky, dále přistoupím k aplikaci a teleologickému výkladu ustanovení

v dualistickém systému a v monistickém systému statutární ředitel nebo jiný člen orgánu společnosti, který má obdobnou působnost, člen správní rady anebo člen jiného orgánu s obdobnou kontrolní působností. V případě monistického systému se zákonodárce dopustil legislativní nepřesnosti. Právo podat protest a následně případně podat žalobu na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady přísluší výhradně jednotlivcům, nikoli orgánům jako celku, jak by mohlo plynout z textu § 456 zákona o obchodních korporacích. Argumentem pro tento závěr mi je znění zákona o obchodních korporacích, když v § 191 odst. 1 stanovuje, že „Každý společník, jednatel, člen dozorčí rady, je-li zřízena, nebo likvidátor...“

¹²⁴ ČECH, Petr. Op. cit. v pozn. 68, str. 25.

zejména zákona o obchodních korporacích a závěrem se pokusím demonstrovat prezentované názory na konkrétním případě.

Byť nesouhlasím s názorem L. Joskové v nezbytnosti uvedení konkrétních důvodů v obsahu protestu, jsem navzdory tomu koherentní s jejím chápáním protestu v té nejzákladnější rovině. Porovnáme-li právní úpravu obsaženou v obchodním zákoníku, v rámci které nebyl společník nikterak omezován vznesením protestu, s aktuálními požadavky zákona o obchodních korporacích, je nadevší pochybnost seznatelné, že institut protestu omezuje jedno ze základních práv společníka, kterým je možnost domáhat se prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady.¹²⁵ Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů¹²⁶ v prvním článku z kraje uvádí, že „*Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech.*“ Je poté otázkou, zdali takovéto zvýhodnění jednoho společníka nad druhým, kterým není dle mého soudu zákonodárcem sledován žádný legitimní cíl, ob stojí vůči zásadě rovnosti všech před zákonem a testu proporcionality. S ohledem na relativně krátkou dobu účinnosti nových právních předpisů soukromého práva a rychlost soudní soustavy, si budeme muset na rozřešení této otázky ještě nějakou dobu počkat. Domnívám se však, že Ústavní soud České republiky by měl důsledně zvážit postavení společníků ve výše uvedených případech, kdy se domnívám, že zde mohou být dány důvody zapříčínující rozpor zákona o obchodních korporacích s ústavním pořádkem.

Odhlédnu-li od ústavně-právní roviny rozebíraného problému, nacházím v úvodu nefunkčnost takto nastaveného principu možnosti napadení usnesení valné hromady kapitálové společnosti v případech nepřítomnosti společníka na valné hromadě. Jak bylo uvedeno výše, jedním z přínosů protestu mělo být informování dané společnosti o možnosti rizika vedení soudního řízení ve věci neplatnosti protestovaného usnesení. Tento smysl postrádá logiky právě v situacích, kdy se některý ze společníků nedostaví na valnou hromadu. Dovolím si tvrdit, že takový společník ze své neúčasti čerpá v tomto ohledu převážně benefity.

Zajímavý posun v názorových stanoviscích lze pozorovat v právní teorii právě v otázce možnosti společníka, který se neúčastnil valné hromady, napadat platnost usnesení valné hromady v soudním řízení. Jak uvedeno výše, existují dnes dva různé názory na tuto otázku. V prvním vydání komentáře k zákonu o obchodních korporacích z dílny nakladatelství C. H. Beck plynulo, že P. ŠUK a zřejmě i celý kolektiv autorů tohoto komentáře nečinil rozdílu mezi

¹²⁵ Srov. JOSKOVÁ, L. Op. cit. v pozn. 117, str. 42.

¹²⁶ Dále jen „LZPS“.

společníky, kteří se účastnili valné hromady a absentujícími společníky.¹²⁷ Ve druhém vydání tohoto komentáře z roku 2017 už P. ŠUK uvádí, že „*Je otázkou, zda uvedená výjimka platí pro nezúčastněné společníky bez dalšího (což by relativizovalo význam protestu a důvodů, pro které byl nově upraven), anebo zda ji lze vztáhnout pouze na společníky, kteří se valné hromady nezúčastnili z vážných, resp. důležitých důvodů. Máme za to, že společník, který se valné hromady neúčastní bez jakéhokoliv důvodu, by neměl mít v řízení podle § 191 lepší postavení než společník, který se valné hromady zúčastnil a na jejím rozhodování se podílel.*“¹²⁸ Jak vidno, autor se začíná přiklánět k názoru, že by nemělo být činěno rozdílu mezi těmito společníky v neprospěch společníka účastního se valné hromady společnosti. Autoři zřejmě čerpali inspiraci i v německé právní úpravě podání protestu proti usnesení valné hromady akciové společnosti, která stanovuje, že v případě, že se akcionář nezúčastní valné hromady, ztrácí v takové situaci právo napadnout přijaté usnesení v rámci soudního řízení.¹²⁹

Jak je patrné z předcházejícího textu, jsem zastáncem právě německého přístupu k řešení této otázky. Jeví se mi krajně nevhodné a nelogické, aby společník, který se neúčastní valné hromady, měl více práv oproti společníkovi aktivně tak činícímu. Zákonodárce v této souvislosti v zásadě popírá celou koncepci jím preferované co možná největší účasti společníků na vedení společnosti prostřednictvím valné hromady. Paradoxní situace, které mohou nastat v souvislosti s tímto nastávat, se domnívám, není ani potřeba zmiňovat, jelikož jsou zcela seznatelné na první pohled.

Závěrem této práce bych se chtěl krátce vrátit k již nastíněné problematice uvedení důvodů v protestu, pro které se společník domnívá, že přijaté usnesení je neplatné. Podobně jako v případě různých názorů na možnost absentujícího společníka úspěšně napadnout platnost usnesení valné hromady, existuje i vícero pohledů na potřebu odůvodnit společníkem vznesený protest do zápisu z valné hromady.

Přestože lze pozorovat v právní teorii snahu autorů o nastolení jistého korektivu ve vztahu k rozsahu, v jakém musí být protest společníkem odůvodněn, stále však tyto autoři dochází k závěru, že protest musí být v zásadě vždy odůvodněn. Například L. Josková uvádí, že „*Korektivem zřejmě bude § 4 odst. 1 NObčZ...Přesto je třeba apelovat na soudy, aby – přes*

¹²⁷ ŠUK, Petr. § 192 [Limity přezkumu platnosti usnesení valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-480-3, str. 376.

¹²⁸ ŠUK, Petr. Op. cit. v pozn. 98, str. 426.

¹²⁹ Srov. § 245 odst. 1 AktG, které stanovuje, že jím může být pouze akcionář, který se účastnil valné hromady, nabytí akcie před zveřejněním pozvánky na valnou hromadu a za předpokladu, že podal protest. Ustanovení odst. 2 AktG poté jmenuje výjimky, za kterých je možné napadnout usnesení valné hromady v případech neúčasti společníka, výhradně však z důvodu nikoliv na jeho straně.

*důvodovou zprávou proklamovanou zásadu...nekladly na společníky příliš vysoké požadavky.*¹³⁰ nebo P. ŠUK „*Má-li protest plnit svůj shora popsáný účel, musí určitě a srozumitelně popsat okolnosti, v nichž protestující spatřuje důvody neplatnosti usnesení valné hromady.*“¹³¹ Domnívám se, že přestože se jedná o výklad založený na jazykové interpretaci zákona, měla by judikatura dojít k závěru, a ten následně prosazovat, že protest nemusí být odůvodněn vůbec anebo pouze opravdu na té nejzákladnější možné hranici. Přihlédneme-li právě ke shora rozebírané problematice rozporu usnesení s dobrými mravy, nedomnívám se, že je adekvátní a legitimní požadovat po společníkovi takové znalosti, přípravu nebo komunikaci během probíhající valné hromady za účelem zjištění právního názoru jeho právního poradce. Zákon o obchodních korporacích by tímto zcela zásadně zvýhodňoval velké kapitálové společnosti anebo fyzické osoby disponující dostatečným finančním kapitálem *per se*, v jejichž finančních možnostech a lidských zdrojích by bylo možné všechny tyto úkony zvládnout. Souhlasím v této souvislosti s předestřeným názorem P. Čecha, který uvádí vhodný příklad s modelovou situací, ve které by společník byl nucen vzdálit se od místa konání valné hromady k podání protestu proti přijatému usnesení, zatímco by zasedání valné hromady probíhalo dále.¹³²

V poměrech akciové společnosti lze v neprospěch odůvodnění protestu argumentovat i dalšími důvody. Modelovou situací může být valná hromada velké akciové společnosti, jejímiž členy jsou stovky drobných akcionářů a dle pozvánky na valnou hromadu je jedním z bodů programu i hlasování o volbě členů orgánů akciové společnosti. Vybírám tento příklad s ohledem na dle mého názoru největší zřejmost nelogičnosti zákonné úpravy. Předpokládejme, že malý akcionář prodiskutoval navrhované body se svým právním poradcem, přičemž společně neshledali žádný rozpor s dobrými mravy. Následně na zasedání valné hromady jiný akcionář v souladu s § 361 zákona o obchodních korporacích využil svého práva a učinil protinávrh k tomuto bodu. Drobný akcionář v takovou chvíli nemá v zásadě možnost na tuto skutečnost adekvátně reagovat zajištěním si dostatečného množství informací ohledně navrhované osoby. V případě, že by tímto návrhem navrhovatel sledoval a objektivně i zkrátil posuzovaného akcionáře na jeho právech, domnívám se, že mohou nastat případy, ve kterých by takto valnou hromadou schválený protinávrh mohl být v rozporu s dobrými mravy, právě s ohledem na zásadní porušení práv akcionáře, kdy akcionář neměl reálnou příležitost identifikovat jakékoliv důvody pro podání protestu, přičemž se jedná dle mého názoru o právní posouzení, které budou muset soudy posuzovat objektivně ve vztahu k době, ve které se valná hromada konala.

¹³⁰ JOSKOVÁ, Lucie. Op. cit. v pozn. 117, str. 43.

¹³¹ ŠUK, Petr. Op. cit. v pozn. 98, str. 426.

¹³² ČECH, Petr. Op. cit. v pozn. 83, str. 25.

Připravovaná novela zákona o obchodních korporacích přichází s výslovným zakotvením odůvodněného protestu se dvěma výjimkami. První je situace, kdy společník nepodal protest ze závažného důvodu a druhou, z mého pohledu zajímavější navrhovanou změnou je možnost v poměrech společnosti s ručením omezeným stanovit se společenské smlouvě, že ustanovení § 192 odst. 2 zákona o obchodních korporacích se nepoužije, což by znamenalo, že společník by mohl napadnout jakékoliv usnesení valné hromady, jako za účinnosti obchodního zákoníku. Vnímám toto jako určitý přínos pro společnosti s ručením omezeným, kdy bude necháno na jejich uvážení, zdali této zákonné možnosti využijí či nikoliv. Na druhou stranu novela nereaguje na zásadní otázky rozebírání v současné právní teorii, což lze považovat za promarněnou šanci zákonodárce.

Závěr

V této diplomové práci jsem se snažil podrobněji rozebrat problematiku neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností se zaměřením na rozpor daných usnesení s dobrými mravy. Klíčovým zjištěním z úvodu této diplomové práce je skutečnost, že přes změnu právní povahy usnesení valné hromady nedošlo relativně k žádným významným posunům v posuzování neplatnosti usnesení valné hromady oproti právní úpravě platné před rokem 2014, s výjimkami vycházejícími ze specifických změn provedených v rámci občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. Za přínosné lze považovat zejména jasné vymezení povahy usnesení valné hromady, díky čemuž odpadla diskuze nad povahou usnesení valné hromady, která byla vedena za platnosti starých právních předpisů

Druhý přínos pozoruji v přiblížení rozporu usnesení valné hromady s dobrými mravy, kdy v časopisecké, komentářové ani jiné odborné literatuře není tomuto fenoménu věnován takový prostor. Důvodem pro to je pravděpodobně relativně složité ochopení tohoto problému, který může být velmi pestrý, což bylo příčinou mého zaměření se na některé jednotlivé problémy spojené s dobrými mravy, kdy jsem v úvodu tohoto okruhu snažil nastínit obecné chápání dobrých mravů v minulosti a dnes, a následně přistoupil k analýze vybraných témat.

V poslední kapitole byly rozebrány předpoklady pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností, na nichž jsem se snažil demonstrovat mé názory na danou problematiku, které se v mnohých ohledech shodují zejména s názory P. Šuka a P. Čecha. Smyslem této práce bylo zejména poukázat na problémy spojené s nově zavedeným institutem protestace, s nímž česká právní úprava před rokem 2014 na úrovni kapitálových společností nepracovala. Jak bylo uvedeno, v této souvislosti si bude jurisprudenc muset ještě několik let počkat na stěžejní judikaturu, který přesně vymezí mantinely, ve kterých se mohou jednotlivé osoby pohybovat při napadání platnosti usnesení valné hromady kapitálových společností. V této souvislosti lze považovat, jak uvedeno na konci této diplomové práce, za promarněnou příležitost, které se pojí s navrhovanou novelou zákona o obchodních korporacích, které se aktuálně nachází v připomínkovém řízení v rámci legislativního procesu. Je teď na právní obci, aby dostatečně nahlas a jasně formulovala své výhrady k účinnému znění občanského zákoníku a zákonu o obchodních korporacích a jejich navrhované novele, ve snaze o zkvalitnění právního prostředí v České republice. Tímto by mohla být právě větší inspirace německou úpravou neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností.

Lze předpokládat, že v průběhu následujících let bude přibívat kvalitní judikatury, na jejímž základě dojde k vyjasnění některých problému. Ať už se Nejvyšší soud ČR přikloní na

kteroukoliv stranu, právní praxe se bude muset s tímto vyrovnat a příslušně na danou situaci zareagovat. Je pravděpodobně bláhovým se domnívat, že by právní předpisy v rámci České republiky mohly vykazovat tak dlouhou životnost a kvalitu, jakou mají naši západní sousedé.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BAUDYŠ, Petr. *Lze považovat usnesení valné hromady za právní úkon?* Právní rozhledy 2000, č. 4.

ČECH, Petr. *Ještě k neplatnosti a nicotnosti usnesení valné hromady.* Právní rádce, ročník 2009, č. 4.

ČECH, Petr. *Neplatnost usnesení valné hromady.* Právní rádce, ročník 2014, č. 7.

ČECH, Petr a ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní).* Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.

ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Irena, PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo obchodních korporací.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.

DĚDIČ, Jan. *K právní povaze usnesení valné hromady v rekodifikaci soukromého práva.* Obchodněprávní revue, 2011, č. 11.

DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem. 2 díl.* Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-781-2.

DĚDIČ, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Je usnesení valné hromady právním úkonem?* Právní rozhledy, 1999. č. 5.

DĚDIČ, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana, KRÍŽ, Radim a ČECH, Petr. *Akciové společnosti. 7., přeprac. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-404-9.

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, č. 89/2012 Dz.

Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), č. 90/2012 Dz.

DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8.

ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě.* Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-232-0.

ELIÁŠ, Karel. *K právní povaze usnesení valné hromady.* Právní rozhledy, 1999, č. 12.

HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva.* Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-2001-6.

- CHOVANCOVÁ, Kateřina. *Protest proti usnesení valné hromady*. Obchodněprávní revue. 2017, č. 3.
- JANOŠEK, Vladimír. *Vyloučení (většinového) společníka ze společnosti s ručením omezeným rozhodnutím valné hromady*. Obchodněprávní revue. 2015, č. 5.
- JOSKOVÁ, Lucie. *Napadení usnesení valné hromady společníkem podle zákona o obchodních korporacích*. Obchodněprávní revue. 2013, č. 2.
- LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5
- LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.
- LAVICKÝ, Petr, HULMÁK, Milan, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-529-9.
- MELZER, Filip a TÉGL, Petr. *Občanský zákoník: velký komentář*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-73-1.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Problémy nové kodifikace, právnické osoby, jejich orgány, zastoupení a forma právních jednání*. Praha: Wolters Kluwer. 2015. Rekodifikace & praxe, roč. 2015, č. 10.
- PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Karel et al. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-653-1.
- PIHERA, Vlastimil. *K obecným limitům akcionářských práv*. Právní rozhledy, 2007, č. 10.
- POKORNÁ, Jarmila. *Několik úvah k právní povaze usnesení valné hromady*. Právní rozhledy, 1999, č. 12.
- ROUČEK, František et al.: *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému II*. Praha: V. Linhart, 1935.
- SALAČ, Jaroslav. *Rozpor s dobrými mravy a jejich následky v civilním právu*. 2. Vydání. C.H.Beck, 2004.
- SPÁČIL, Jiří. *Dobré mravy v českém občanském zákoníku a v judikatuře*. Právní rozhledy. 2004, č. 18.

SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, et al. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, ISBN 978-80-7400-297-7.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Souhlas všech společníků či členů – co tím zákon myslí?* Právní rozhledy, ročník 2015, č. 6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr et al. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-540-4.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, HAVEL, Bohumil, MACEK et al. *Obchodní zákoník*. 13. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-354-7.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jana, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, ISBN 978-80-7478-370-8.

ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří et al. *Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-108-6.

TÉGL, Petr. *O dobrých mravech*. Bulletin advokacie. 2011. č. 7-8.

VÍTEK, Jindřich. *Neplatnost usnesení valné hromady s.r.o.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-543-4.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

KUBEŠ, Vladimír. *Smlouvy proti dobrým mravům*. Brno: Orbis, 1933. Sbíрка spisů právnických a národohospodářských (Orbis). Veřejně dostupný na <https://digi.law.muni.cz/handle/digilaw/7158>

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

4. Seznam použité judikatury

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 12. června 1925, sp. zn. Rv I 1046/25,

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 21. září 1929, sp. zn. Rv II 275/28,

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 14. 3. 1930, sp. zn. R II 74/30,

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 1. října 1931, sp. zn. Rv II 261/30,

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. dubna 1993, sp. zn. 15 Co 137/93,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 1997 sp. zn. 1 Odon 88/97,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. června 2000, sp. zn. 21 Cdo 1880/99,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 500/2000,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. dubna 2001, sp. zn. 29 Cdo 1583/2000,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2003, sp. zn. 30 Cdo 664/2002,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 4262/2009,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. října 2015, sp. zn. 29 Cdo 250/2015,

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. května 1996, sp. zn. 3 Cmo 60/96,

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/94,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/97,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. 20 Cdo 1280/2003,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. března 2008, sp. zn. 29 Cdo 2710/2007,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2008, sp. zn. 29 Odo 1400/2006,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 986/2007,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Odo 1016/2005,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. května 2011, sp. zn. 29 Cdo 346/2010,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2016, sp. zn. 29 Cdo 1817/2016,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016,

5. Seznam ostatních zdrojů

Osobní konzultace s doktorem Čechem dne 10. července 2018.

Neplatnost, nicotnost a neúčinnost usnesení valné hromady a dalších orgánů kapitálové obchodní společnosti

Abstrakt

Předložená diplomová práce se věnuje tématu neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností v platném soukromém právu České republiky. Úvodu této diplomové práce je věnován nastínění historického vývoje právních předpisů na území Československé republiky a jejích nástupnických státních útvarů týkajících se obecně úpravy společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti s určitým zaměřením na dobré mravy a neplatnost usnesení valné hromady kapitálových společností. Na toto historické vymezení navazuje kapitola věnující se otázce právní povahy usnesení valné hromady. Podobně jako v případě historického vývoje i zde je v úvodu směřována pozornost na právní povahu usnesení valné hromady před v historickém kontextu, jmenovitě před rokem 2014, kdy účelem této analýzy je vymezení základních teoretických předpokladů, které jsou dále použitelné i na právní povahu usnesení valné hromady za účinnosti občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. Zjištěním na závěr této kapitoly je skutečnost, že změna v právní povaze usnesení valné hromady nemá většího významu pro posouzení platnosti usnesení valné hromady. Logicky navazující kapitolou na předcházející text je poté část věnována obecně úpravě neplatnosti usnesení valné hromady v platných právních předpisech, kdy jsou rozebrány některé aspekty, se kterými je poté dále pracováno v této diplomové práci. Diplomant následně přistupuje k vymezení dobrých mravů jako samostatného institutu, a poté dobrých mravů ve vztahu k neplatnosti usnesení valné hromady kapitálových společností, které je jedním ze stěžejních pilířů této diplomové práce. Rozebrány jsou historické souvislosti a aktuální problémy spojené s rozporům usnesení valné hromady s dobrými mravy, přičemž autor dochází k závěru, že se jedná o složitou problematiku v rámci identifikace rozporu s dobrými mravy. Poslední kapitola je věnována požadavku na vznesení protestu proti usnesení valné hromady kapitálových společností, jejíž zaměření je v převážné části směřováno na požadavek odůvodněnosti protestu a možnosti společníka napadnout usnesení valné hromady v případě, že nebyl účasten zasedání valné hromady kapitálové společnosti.

Klíčová slova: neplatnost, valná hromada, dobré mravy

Invalidity, nullity and ineffectiveness of a resolution of general meeting and other bodies of a limited company

Abstract

This Master's thesis deals with the issue of invalidity of the resolutions of the general meeting of capital companies in the applicable private law of the Czech Republic. The introduction of this Master's thesis covers the historical development of legislation concerning the general regulation of the limited liability company and the joint stock company with a certain focus on good morals and the invalidity of the resolutions of the general meeting of the capital companies in the territory of the Czechoslovak Republic and its successor state departments. Chapter on the legal nature of the resolutions of the general meeting follows on from this historical definition. Similarly as in the case of historical development, legal nature of the resolutions of general meeting is first addressed in historical context, more specifically before the year 2014. The purpose of this analysis is to define the basic theoretical assumptions, which are also applicable to the legal nature of the resolutions of the general meeting at the time of applicability of the Civil Code and the Business Corporations Act. The chapter is concluded with a finding that the change in the legal nature of the resolutions of the general meeting does not bear great importance for the assessment of the validity of the resolutions of the general meeting. The chapter logically following from the previous text is then partly devoted to the regulation of the invalidation of the resolutions of general meeting in the current legislation in general, which deals with some aspects, that are then further elaborated in this Master's thesis. The author then proceeds to define good morals as a separate institute and then the good morals in the relation to the invalidation of the resolutions of the general meeting of the capital companies, which is one of the pillars of this Master's thesis. Discussed are the historical contexts and the current problems associated with the conflict of the general assembly resolutions with good morals where the author concludes that this is a complex issue within the identification of a conflict with good morals. The last chapter deals with the requirements of an objection against the resolutions of the general meeting of the capital companies. It is mainly focused on the requirements of the justification of the objection and the possibility of a member to object to resolutions of the general meeting in case it they did not attend the general meeting of the capital company.

Key words: invalidity, general meeting, good morals